PAUL EVERAC

COSTACHE ȘI VIAȚA INTERIOARĂ

DRAMĂ ȘI COMEDIE ÎN TREI ACTE (ȘASE TABLOURI)

PERSONAJELE:

Romulus Mălureanu

Remus Mălureanu

Coman Boţogan

Nicolae Vătui

Silviu Totea

Aurel Dobrică

Felicia Mălureanu (Filica), *soţia lui Romulus*

Paulina Orzaru

Măriuca Sas

Victoria Dobrică (Tiţa), *soţia lui Aurel*

Sorin, Ioana — *copiii lui Boţogan*

Doi-trei figuranţi

Acţiunea se petrece în zilele noastre.

DECOR UNIC

Curtea hidrocentralei Runcu 3 are într-însa ceva auster şi rece. Aşezat într-o parte a scenei, corpul clădirii prezintă două calcane în unghi, din care unul, mai vizibil pentru spectatori, alb ca o foaie de hîrtie, nu are nici un alt accident decît o ferestruică aşezată la înălţime şi o scară metalică de incendiu; celălalt, mai puţin la faţă, e tăiat de una sau două uşi, ducînd la sala turbinelor şi sala de comandă, precum şi de cîteva ferestre mari care nu joacă nici un rol în piesă decît că accentuează, eventual, caracterul grav al locului. În rest, clădirea mai poate fi completată lateral cu o aripă pentru birouri, după inspiraţia scenografului.

În partea cealaltă a scenei, pe locul rămas liber, e amplasată, undeva mai în fund, staţia de transformatori, cu grilajul respectiv şi cu nelipsita tăbliţă „Pericol de moarte", iar mai în faţă, nu departe de calcanul alb, se iveşte un loc neutru, unde dalajul geometric al curţii parcă cedează naturii spontane dimprejur. Acesta e locul principal de joc. El trebuie să fie dominat de albeaţa zidului — creaţie rigu roasă umană — şi aderent în acelaşi timp, într-un fel, cu sălbăticia poetică a văii.

Mai e nevoie de un prispa

Şi asta e tot

Ilustraţie de BENEDICT GANESCU

ACTUL I

TABLOUL 1

Curtea hidrocentralei, dimineața. Inginerul Romulus Mălureanu e în curte. A intrat un muncitor (figurant) care îl salută, mormăind ceva.

Scena 1

ROMULUS : Bună dimineața.
(Intră o muncitoare, Măriuca Sas.)
MĂRIUCA : Bună dimineața, tovarășe inginer. *(Și trece.)*
ROMULUS : Bună dimineața.
(Intră un muncitor, Totea M. Silviu.)
TOTEA : ...Neața bună !
ROMULUS : Bună dimineața. Azi îmi verificați și clemele.
TOTEA : Verificăm clemele, strîngem flanșele, completăm uleiul la reductorul de intensitate...
ROMULUS : V-a dat cîrpe ?
TOTEA : Ne-a dat. Nu știu, ajunge-s-or ? *(Privirea lui Romulus spune că nu mai are nimic de adăugat. Totea pleacă. Intră un muncitor, Dobrică Aurel.)*

Scena 2

DOBRICĂ : Noroc bun, tovarășe inginer.
ROMULUS : Bună dimineața.
DOBRICĂ *(volubil)* : Ați venit înaintea mea. Măcar că-s sculat de la patru. Ce vroiam să vă rog, tovarășe inginer : simbătă m-aș lăsa și eu pînă în sat, că are frăți-meu nuntă ; bădițule, zice, nu cumva să lipsești din capul mesei, că pe urmă nu te mai văz în ochi ; așa că eu sînt în tura întîi duminică, m-aș schimba pe joi, dacă aprobați, și fac toată ziua.
ROMULUS *(nemulțumit)* : Nu te poți întoarce pînă la șase ?
DOBRICĂ : Deh, cum spuneți dvs.. mă întorc. Dar vorba aceea : o dată se-nsoară și frate-meu... dacă a dat săptămîna chioară peste el...
ROMULUS *(fără să zîmbească)* : Ai mai fost la nunta lui...
DOBRICĂ : A, era Iorgu, știu la ce vă referiți. Ăsta e Costică, e penultimul dintre frați, că sîntem paisprezece, după el mai vin un băiat și două fete. Iorgu, care e primmaistru la Făgăraș, de acela vorbiți. Mai am înaintea mea, pînă la el, pe Ștefan, directorul, și pe soru-mea, care e măritată la Cluj cu veterinarul. Se adună toți. Dacă vreți, mă întorc la șase, știți că n-am obiceiul să întîrzii.
ROMULUS : Ba, se mai întîmplă.
DOBRICĂ : Rar, tovarășe inginer. Ce să fac, trebuie să-i dau o mînă de ajutor și soției, că dacă încurcă socotelile e bucluc. Cu gestiunea nu te joci, mai ales la cooperativă. Mai luai și vaca aia pe lîngă noi, că-n sat n-am cum o ține, aleargă și după ea, cînd ar fi cazul să mă odihnesc. E bună, că mai dă un lapte, o brînză. Le mai duc la copii în oraș, nu că n-ar avea, dar e altceva de acasă. I-am dat acolo să facă școală mai grozavă, altfel puteam să-i dau și-n sat.
ROMULUS : Nu-i un motiv să-ntîrzii de la serviciu.
DOBRICĂ : Nu-i, recunosc. Alaltăieri iar mi-a mîncat sufletul. Abia apuc să-mi termin casa aia din Galba, o duc și o las acolo, că mai am doi frați și un cumnat care pot s-o îngrijească. E soi bun, cred că doamna e mulțumită că are lapte gras. Nu v-a spus ?
ROMULUS : Nu mi-a spus. N-am vorbit despre vaci. *(Tonul pune capăt exuberanței lui Dobrică ; se așterne o tăcere.)*
DOBRICĂ : Păi, mă duc și eu, să dau drumul lui tovarășa Paulina.
ROMULUS *(călcîndu-și peste inimă)* : Înțelege-te cu ea, să te schimbe duminică... *(Mai încet.)* Să nu lipsești din capul mesei...

(Intră un muncitor figurant și salută.)

ROMULUS : Bună dimineața. Cînd ajungeți la reglarea separatorilor stației de 110 să mă chemați și pe mine. *(Iese un muncitor din tura de noapte de la camera de comandă, Coman Boțogan.)*
BOȚOGAN : Noroc, tovarășe inginer.
ROMULUS : Bună dimineața. În regulă ?
BOȚOGAN : Toate mașinile merg. *(Și pleacă.)*

Scena 3

(Iese o muncitoare din sala turbinelor, Paulina Orzaru.)
PAULINA : Vă salut.
ROMULUS : Bună dimineața. *(Cînd să iasă.)* Tovarășă Paulina ! *(Paulina se întoarce.)* S-a ivit o problemă ciudată ; la verificarea registrului pe

semestrul trecut am găsit o foaie lipsă. Poți să-mi spui ceva despre asta ?

PAULINA : O foaie lipsă ?

ROMULUS *(cu un ton calm și plin de seriozitate)* : E un lucru care nu s-a mai pomenit la noi. Registrele au file numerotate, așa cum știi. În ziua respectivă, erați în tură, dumneata, Costea, care a plecat, și Dobrică. Cine a rupt foaia ?

PAULINA *(după o codire)* : Eu, tovarășe inginer.

ROMULUS *(cu o apăsare insuportabilă a privirii)* : De ce, tovarășă Paulina?

PAULINA : Pentru că... am greșit...

ROMULUS *(face o pauză care echivalează cu o sancțiune. Apoi spune, cu o voce mai joasă)* : Registrul e oglinda activității turbinelor. După ce ne străduim de atîta vreme, și am reușit, să n-avem nici o defecțiune, cu un personal abia format, dumneata, într-o zi de... nestăpînire, rupi o foaie .. ! Ce e asta ? Se putea șterge parametrul respectiv și scrie din nou, corect. Vorbeai cu cineva, cu mine, dar nu așa, să rupi !... De ce nu aveți încă simțul ordinei... o femeie, în special ? *(Cu o gravitate de tăiere a capului.)* Știi cum numesc eu gestul dumitale ?

PAULINA *(stăpînindu-se)* : Mă puteți sancționa...

ROMULUS : Nu e vorba de sancțiune, tovarășă Paulina. O sancționare a dumitale e o pată pentru toți ceilalți. În această unitate nu e îngăduit să avem pete. Nici una. Pentru asta mi s-au încredințat răspunderile. Și în parte am reușit. Unde ai pus foaia pe care ai rupt-o ?

PAULINA : Am aruncat-o.

ROMULUS *(își reprimă o revoltă mai mare. Murmură ca în fața unei monstruozități)* : Ai aruncat-o ? *(Clatină din cap. Se mulțumește să spună)* Du-te, te rog, și te odihnește. *(Un muncitor figurant intră grăbit și salută.)*

ROMULUS *(cu vocea de totdeauna)* : Bună dimineața. *(Dar s-a enervat vizibil și vrea să intre în clădire.)*

Scena 4

În această clipă se aude o voce de afară : — Huhu ! Și imediat după aceea apare Filica, soția inginerului. Venind lîngă el, prima ei mișcare este să-l îmbrățișeze, însă o privire a lui o oprește.

ROMULUS : Ce s-a întîmplat ?

FILICA : Ceva grav : mi-a fost dor de tine. E voie ? Cînd te-ai întors azi noapte ? Și de ce nu m-ai sculat ?

ROMULUS : Nu era cazul să te scol. M-am întors la două și douăzeci.

FILICA : Ai avut o pană ?

ROMULUS : O ședință.

FILICA : Ce mai e prin oraș ?

ROMULUS : În general, bine.

FILICA : Lume multă ? Animație ? Ai fost ?

ROMULUS : Da.

FILICA : Și de ce nu-mi spui ?

ROMULUS : O să avem timp la masă.

FILICA : Asta înseamnă că e negativ...

ROMULUS : Chiar dacă ar fi fost pozitiv, tot nu era cazul să vii să discutăm aici.

FILICA : Ai vorbit cu șeful secției ? *(Romulus dă din cap.)* Și ce zice ?

ROMULUS : N-are nici un loc liber în Valea Runcului.

FILICA *(resemnată)* : O să merg douăzeci de km pînă în Galba.

ROMULUS : N-are nici la Galba.

FILICA *(deznădăjduită)* : Nici unul ? Nu s-a transferat nimeni ? *(Romulus nu răspunde.)* De ce n-ai vorbit cu vicepreședintele ?

ROMULUS : Am vorbit.

FILICA : Trebuia să te duci pînă la regiune !

ROMULUS *(calm)* : Am fost. *(Un minut tăcere.)*

FILICA *(cu o disperare pe care încearcă s-o acopere)* : Vasăzică, rămîn și anul ăsta pe dinafară. Și n-au nici un post în învățămînt în toată regiunea !

ROMULUS : Ba da. În alte raioane.

FILICA : Și nu se poate face vreun schimb ?

ROMULUS : N-a propus nimeni să schimbe.

FILICA : Și dacă m-aș duce în alt raion... *(Romulus nu răspunde.)* Nu spui nimic ?

ROMULUS *(cu oarecare căldură)* : O să discutăm la prînz. *(Ea îl privește ca și cînd i-ar spune : îți vine ușor...)* Tot nu rezolvăm nimic acum.

FILICA : M-ai lăsa să plec și în alt raion ?

ROMULUS : Felicia, la ora două...!

FILICA : Nu, asta poți să-mi spui și acum : M-ai lăsa să plec ? Te-ai putea lipsi de mine ? Spune !

ROMULUS *(după o tăcere de om serios, cumpănit)* : Nu.

FILICA *(venind aproape de el)* : Îmi ești foarte drag ! *(Dezarmată.)* Atunci ce facem ? Un an întreg, îți dai seama ? Încă un an ! E imposibil, — îți dai seama ?

ROMULUS : Îmi dau.

FILICA : Nu-ți dai. Sau poate îți dai, mai știu eu ? Ah, Doamne, șantierul era paradis : tu lucrai, eu lucram, împrejur se mișcau sute de oameni, veneau zeci de copii la școală... o mie de camioane... De ce s-a terminat ?

ROMULUS : Construcțiile se termină de obicei.

FILICA : Era viață ! Și acum ne-am ales cu matahala asta urîcioasă, cu gemoaiele astea de o prăjină și fără o ferestruică prin care să se uite oamenii ! Cetatea asta pustie, de var, Escurialul ăsta.. Eu am să mor dacă mai rămîn un an aici.

ROMULUS : Să sperăm că nu.

FILICA : Că n-am să mor ? Dacă mă rogi frumos. *(Brusc.)* Te-am prins : ai uitat să-mi aduci revistele de modă.

ROMULUS : Le-am pus în dulap, în raftul de sus.

FILICA *(dezolată)* : Spune-mi, tu nu uiți niciodată nimic ?

ROMULUS *(serios, dar fără să apese)* : Spre deosebire de tine, care uiți că sîntem în curtea hidrocentralei.

FILICA : Bine, plec... De fapt, venisem pentru altceva. *(Important.)* Să te întreb : ce-ai vrea să mănînci la prînz ?

ROMULUS : Felicia, te rog foarte mult!

FILICA : De ce nu spui și tu o dată, o singură dată în viața ta : perișoare cu smîntînă sau — indiferent ce — cu pui ? Ți-e așa de greu ? Comanzi toată uzina și nu poți comanda un fel de mîncare ?

ROMULUS : Mi-e totuna ce mănînc, crede-mă.

FILICA : Te cred, din nenorocire. Dar mie nu mi-e tot una dacă gătesc pentru un om care știe ce-i ofer, sau pentru unul care nu deosebește varza de globul pămîntesc.

ROMULUS *(ușor impacientat)* : Mi se pare că nu fac această confuzie. Acum te rog să mă ierți, trebuie să te las.

(Filica pleacă fără să spună o vorbă, Romulus privește după ea cu părere de rău. Îi tremură puțin buza. Face un pas în direcția ei, concesie maximă. Ridică mîna s-o strige, dar, tot atunci, Filica întoarce capul, zîmbind.)

FILICA *(revenind)* : Sperai să pling ? Mi-a venit o idee, foarte serioasă : pentru o clasă trebuie șapte copii. În văgăuna asta nu sînt de vîrstă școlară decît șase.

ROMULUS : Și vrei să facem dintr-o dată un copil de șapte ani ?

FILICA *(rizînd)* : Vezi că poți fi și drăguț ? Nu să-l facem : să-l adoptăm. Și atunci avem numărul legal, se deschide o școală aici și am și eu o ocupație ! *(Văzînd privirea critică a lui Romulus.)* Eu fără ocupație nu mai pot trăi, înțelege-mă ! Adoptăm unul din Galba. Dacă Dobrică ăsta nu și-ar fi dat copiii la oraș...

ROMULUS : Dacă. Dar, i-a dat.

FILICA *(după o logică personală)* : Și din cauza lui Dobrică să suferim noi ? Prichindeii lui Dobrică să stea la oraș, să facă muzică, pictură, să audă, să învețe, — și noi ?...

ROMULUS : Felicio !

FILICA : Dar te asigur, dragul meu, că aș avea și eu încă multe de învățat ! M-aș perfecționa. Aș urma conservatorul de canto, m-aș sui pe scenă, aș simți că mă cheltuiesc pentru ceilalți oameni ! Că interesez pe cineva. Aici n-are nimeni nevoie de mine.

ROMULUS : Cred că te înșeli.

FILICA : O spui mecanic, dar bine c-o spui, totuși ! *(Mai îmbunată.)* E în regulă, lasă că am să aleg eu felul de mîncare în locul tău. Și cînd am să mă fac cîntăreață mare, mare chiar — chiar așa, să nu te miri ! — o să te las nemîncat, sic ! *(Serios.)* Vasăzică, nu vrei să adoptăm un copil ?

ROMULUS *(cu o răbdare forțată)* : Presupun că-ți dai seama că ceea ce propui e nerealist.

FILICA *(ridicînd vocea)* : Realist era ca atunci, cînd m-ai găsit pe șantier și m-ai cerut de nevastă, să te gîndești că...

ROMULUS *(foarte cinstit și exact)* : Nu știam că voi fi chiar eu șeful acestei unități.

FILICA : Șef peste o hală și zece oameni.

ROMULUS : Paisprezece.

FILICA : M-ai numărat și pe mine ?

ROMULUS *(fără efuziune, dar cu atît mai pătrunzător)* : Pe tine te-am numărat odată cu mine. Sîntem unul, nu ?

FILICA *(îl privește cald, el e stînjenit)* : Cînd mai mergi în oraș ?

ROMULUS *(conducînd-o spre ieșire)* : Vrei să-ți aduc ceva ?

FILICA : Spune drept, te enervez ? Cer prea mult ?

ROMULUS : Nu. Dimpotrivă.

FILICA : Cînd mai mergi în oraș, și te întorci, am o rugăminte : tropăie

niţel mai tare, nu-ţi mai scoate pantofii! Scoală-mă: mă bucur aşa de mult cînd vii!... *(Îi face o bezea şi pleacă, alergînd).*

(Romulus rămîne gînditor, privind-o. În timpul ăsta, în marginea curţii apare un om cu un măgăruş. Priponeşte măgăruşul de un stîlp, îi pune înainte o mînă de fîn. Omul se numeşte Nicolae Vătui şi pare cam moale.)

Scena 5

VĂTUI: Bună ziua, tovarăşe inginer.

ROMULUS *(cu acelaşi „bună ziua" egal, constant, stihial)*: Bună ziua. Ce este, tovarăşe Vătui?

VĂTUI: Toate sînt bune, tovarăşe inginer.

ROMULUS: De ce ai coborît?

VĂTUI: La o şedinţă, tovarăşe inginer.

ROMULUS: Şedinţă? Nu v-am convocat la nici o...

VĂTUI: A noastră, de organizaţie.

ROMULUS *(cu un grăunte de indulgenţă)*: Aha. Bine. *(Ca să nu pară indiferent.)* Cîţi mai sînteţi în organizaţie?

VĂTUI: Păi... tot trei. Că acum s-a întors şi Boţogan de la cursuri.

ROMULUS: Parcă n-aţi mai ţinut de mult...

VĂTUI: Cam de mult... E o lipsă a noastră.

ROMULUS: Şi barajul cui l-ai lăsat?

VĂTUI: Are cine să-l păzească...

ROMULUS: Păi, doar eşti singur! Mai e cineva cu dumneata? *(Drept răspuns, Vătui îl priveşte cu nişte ochi clari care pot să însemne da. Romulus, precaut, discret.)* Se pricepe? *(Vătui răspunde tot aşa.)* Mă rog. Vezi că marţi îţi trimit echipa la revizia prizei secundare şi a galeriei de aducţiune. *(Intră amîndoi în clădire.)*

(Un minut scena rămîne goală. Apoi, deodată, Filica se strecoară din nou în curte şi se furişează la măgar. În mînă are cîteva bucăţi de zahăr. Îl mîngîie foarte drăgăstoasă pe urechi şi îi spune cu o înfrigurare confidenţială.)

Scena 6

FILICA: Ce bine că ai venit, situaţia e albăstrie, Costache. E teribil să nu te poţi nici măcar certa cu cineva. Totdeauna are dreptate. Tot ce spune e adevărat şi exact, înfiorător de exact. De cînd trăiesc cu el, nu-i găsesc nici o deviere, e delicat; nu l-am văzut vreodată ieşindu-şi din pepeni cu oamenii. El nu dă cu copita ca tine, nici nu rage. Şi uite, poate de asta îmi place cînd aud răgetul tău, Costache. Tu ai un fel de a fi mai spontan şi urechile astea lungi ale tale te fac caraghios şi simpatic. Omul meu a muncit toată viaţa, munceşte şi acum, e exemplar, şi, totuşi, nu e în stare niciodată să ne facă să rîdem. La ce atîta ştiinţă şi osteneală dacă nu putem rîde un pic? Spune şi tu. Dimineaţa la şase e în picioare, se bărbiereşte cu acelaşi gest, o dată în jos, o dată perdaf. La prînz bea mereu acelaşi pahar: jumătate vin, jumătate apă, niciodată două. Asta-i viaţă? Nu ştiu cînd se bucură, nu-mi spune. Nu ştiu precis cît caz face de persoana mea. Într-un fel, tu preţuieşti mai mult prezenţa mea şi, fără să pari interesat, îmi iei zahărul şi-l rozi cu plăcere. Şi pe urmă tu suporţi orice conversaţie cu mine, ba chiar parcă îţi mai lungeşti urechile, să poţi asculta mai atent, ceea ce e foarte cavaleresc din partea ta. Şi el mă priveşte, ba mă şi fotografiază, dar mi-e teamă că vrea mai mult să-şi verifice aparatul! Costache, iubitule, sînt foarte singură! El mă ţine de rău. Să nu mă amestec în fleacurile oamenilor. Dar în ce să mă amestec? El vrea să avem demnitate — ce părere ai? Şi tu ai demnitate, dar uite că totuşi stai de vorbă cu oamenii. Eşti un prieten scump. Ascultă, să-ţi spun ce mi-am mai făcut: mi-am cumpărat o brasieră de nailon roz, cu festonul de altă culoare... *(Izbucnind disperată.)* Costache, am nevoie să ies de aici, dar nu pot să-l las după un an de căsătorie, îl iubesc! Şi el mă iubeşte, însă nu mă înţelege. Nu se străduieşte să afle nimica despre mine! E mulţumit că funcţionează totul fără greşeală! Crede că sînt o turbină! Costache, tu ştii că nu sînt o turbină! Şi aici e uscat, singurul lucru mai catifelat e botul tău. *(Se apleacă de gîtul măgarului şi plînge.)* Totul e uscat şi rece! Oamenii ăştia sînt uscaţi şi reci! Lumea pentru mine s-a uscat şi s-a răcit, bătrînul meu prieten! *(Tresare pentru că în curte au apă-*

rut Boțogan și Paulina care o privesc cu oarecare mirare. Filica trece pe lîngă ei, le spune un convențional) Ce mai faceți? *(Și, fără să aștepte răspunsul, dispare.)*

Scena 7

BOȚOGAN *(comentînd ce a văzut)*: Măgarul ăsta văd că-l hrănit cu dulce și adăpat cu sărat... Ciudată furajare zootehnică.

TOTEA *(iese mînjit pe haine și pe față)*: N-ați văzut pe tovarășul anjiner, c-am ajuns la separatori..

BOȚOGAN: Apăi, chiar la separat îl chemi, mă Silvie! Eu l-aș chema la conectat... *(Privindu-l.)* Frumos ești cernit, n-am ce zice...

TOTEA: Dacă lucru...

BOȚOGAN: Nu pe haine. Eu am vorbit că ești cernit sub ochi de lucrul ce l-ai lucrat aseară la cooperativă *(Totea reintră ciudos în clădire.)*

PAULINA: A ajuns Vătui înaintea noastră.

BOȚOGAN *(arătînd măgarul)*: Dacă a venit cu scuterul... *(Inginerul iese pe altă ușă a clădirii. Văzîndu-l, Paulina o ia înainte și intră. Boțogan mai rămîne o clipă.)*

Scena 8

BOȚOGAN: Tovarășe Mălureanu, cînd mai putem vorbi despre problemele ce vi le-am spus alaltăieri? Acum aveți timp?

ROMULUS *(rezervat)*: Te rog să mă ierți, tovarășe Coman, de alaltăieri au fost multe probleme; nu știu la care te referi.

BOȚOGAN: Ba eu cred că știți. A fost vorba de fierul vechi, pe care ar fi bine să-l strîngem, punctul unu; și punctul doi: în ce privește cooperativa, cu soția tovarășului Dobrică *(face un gest cu degetele)* v-am spus eu cîte ceva. V-ați gîndit?

ROMULUS *(stăpînindu-și enervarea)*: Uite, tovarășe Boțogan, să terminăm odată cu aceste povești. E frumos că dumneata, ca muncitor, te preocupi, dar chestiunea cooperativei nu ține de resortul nostru și are o altă administrație de stat, unde n-avem căderea să ne amestecăm, mi se pare.

BOȚOGAN: Hm! N-aș zice.

ROMULUS: În privința punctului cel-lalt, dumneata mă sîcîi mereu cu fierul vechi. *(Roșindu-se.)* Dar dumneata știi tot așa de bine că aici e o hidrocentrală nouă, care funcționează de curînd și unde atîta cît voi fi eu, mă voi sili, cu ajutorul d-voastră, să funcționeze optim și să am cît mai puțin fier vechi, — deloc, dacă se poate. Asta este! Vrei să iei fierul din hidrocentrală? Poftim! *(Nervozitatea îl face să tremure, dar tonul e stăpînit.)*

BOȚOGAN: Mă tem că nu m-ați înțeles.

ROMULUS *(exasperat)*: Poate că nu înțeleg profunzimea dumitale. Dar n-aș crede. *(Se depărtează. Boțogan intră în clădire. Inginerul se apropie de măgarul priponit.)*

Scena 9

ROMULUS: Da, Costache, urechiatule, oamenii ăștia au izbutit astăzi pentru prima dată să mă scoată din fire. E un succes, nu? Vrea să colecteze fier, neastîmpăratul ăsta, de cînd a venit. Totul merge pe roate, el vrea fier vechi — numai așa, de paradă. Cealaltă, pune mîna și rupe din registru, ca o sălbatică, tu cred că n-ai fi făcut una ca asta. *(Îl mîngîie.)* E adevărat că trăim la capătul lumii, la 17 km de primul sat, și că fiecare din ei vine de la oi... altfel sînt harnici, învață repede, dar ce au pe dinăuntru? Viață interioară n-am cum să le fabric eu. Uite unde o țin pe nevastă-mea; nu pot să-i ofer alte condiții sociale. Am rugat-o nu te amesteca cu nimeni. Îi dai unuia atenție mai multă, sar ceilalți și pățesc ca inginerul Vasilescu. Vrei pace, lasă-i în pace. Ea se zbate. Și o cred: a trăit mereu între oameni mulți. E o ființă sociabilă, dinamică, gata să se sacrifice. Ar fi excelentă să îngrijească un bolnav: dar dacă nu sînt bolnav? !... E femeia care îți sare și în foc. Însă aici avem calorifer, Costache! Am făcut toate intervențiile posibile, îți jur! Tu știi că discut deschis cu tine. Cu ea mi-e frică să fiu totdeauna sincer, viața e mai complicată decît crezi tu. De pildă, ea vorbește acum de conservator, de canto. Ar fi o soluție, dar știi care e partea mizerabilă? Nu cred că are talent. Cîntă, incontestabil, mai bine decît tine, dar la oameni atîta nu ajunge. Ei, cum să-i spun eu lucrul ăsta, de care sînt

ferm încredințat, dar care nu se poate explica? Dacă i l-ai spune tu, ar fi perfect. De la mine, ar putea să pară o măgărie.

MĂRIUCA *(deschizînd pe neașteptate o ferestruică de sus)*: Tovarășe inginer, centrala anunță că vine cineva la d-voastră, o rudă.

ROMULUS *(nemulțumit că a fost conturbat)*: Ru-dă?

MĂRIUCA: Tovarășul Mălureanu Remus, sportiv. A spus că e văr cu d-voastră. A trecut acum pe la Runcu 1.

ROMULUS *(cu ton egal, alb)*: Mulțumesc. Anunț-o, te rog, și pe soția mea, acasă. *(Măriuca dispare. Romulus se întoarce spre Costache. Cu ton familiar.)* Vărul meu. Am crescut la ei în familie, m-au ținut părinții lui. Ne cam ciondăneam. Costache, vreau să fiu sincer cu mine până la urmă, — nu-mi iese din cap Boțogan. Ulte: în locul ăsta, unde sînt șef peste toți, și trebuie să mă port ca atare toată ziua, singurul meu drum, civil, e tocmai la cooperativă. Ce părere ai despre tovarășa Victoriția? Fură? Poate — dar, ce să-i fac? Sînt inginer, nu paznic. Mă vezi pe mine umblînd cu denunțuri? Dobrică e cam apucător la el, dar la mine e de încredere; dacă lovesc în familia lui, îmi fac dușmani cinci oameni la Runcu, fără să-mi fac nici un prieten. O să spună că o sap pe Victoriția, ca s-o pun pe nevastă-mea la cooperativă.

MĂRIUCA *(apare la geam)*: Mașina cu tovarășul Mălureanu a trecut pe la Runcu 2 *(Dispare.)*

ROMULUS *(confidențial)*: Costache, știi să ții un secret? Să nu-l spui la nimeni, și, mai ales, tovarășului Boțogan. *(Intim, cu o delicatețe nebănuită.)* Îmi place să ies la cooperativă. Să mă duc s-o privesc pe tovarășa, să mă întorc. Atît, și nimic mai mult. Puțină ieșire. *(Foarte preocupat.)* E rău, Costache? *(Gîdilat, măgarul scutură din cap.)* E rău? *(Din clădire iese un figurant. Romulus, refăcîndu-și chipul de totdeauna.)* Ați plecat la stație? Controlați bine segmenții, să n-aibă nici cel mai mic joc! *(Figurantul salută. Romulus monocord)*: Bună ziua. *(Un alt figurant îl ajunge din urmă pe primul, și salută și el. Romulus răspunde ca o stihie)*: Bună ziua...

CORTINA

T A B L O U L 2

Același decor. Peste un ceas. Remus Mălureanu e îmbrăcat fantezist, dar nu lipsit de gust, în contrast cu corectitudinea puțin monotonă a lui Romulus. Are 32 de ani față de cei 34 ai acestuia, o față deschisă și bronzată, un aer dezinvolt.

Scena 1

ROMULUS: Barajul realizează o cotă maximă a lacului de 829 m. Printr-o galerie de aducțiune lungă de 2 km 700 și cu un diametru de 1,90 m apa ajunge la un castel de echilibru de unde, printr-o conductă forțată, cade cu circa 300 de atmosfere în paleții celor trei turbine Pelton...

REMUS: Bravo. Frumos din partea ei.

ROMULUS: ...fiecare de cîte 6 mii kW.

REMUS: În regulă. Și bulboaca aia de colo, ce e?

ROMULUS: Lacul de liniștire, care frînează forța motrică a apei.

REMUS: Perfect. Cînd e zăpușeală ne putem liniști și noi în el, nu? Cît are în lățime?

ROMULUS *(surprins)*: Lacul? Nu știu exact... Poate să aibă 6 m. El n-are o funcție energetică propriu-zisă. De ce întrebi?

REMUS: Dacă avea 5,20, era bine. Îl puteam sări. Sau chiar 5,40, în zile fericite. *(Scuzîndu-se)* Eu, de fapt, sar la înălțime, da' așa, pentru antrenament... Apa e rece?

ROMULUS: Aproape. Iese cu energie cinetică.

REMUS: Cum, n-ai făcut baie pînă acum? A, și e și mică... Pîrîu aveți? Că lacul nu e bun decît de picioare.

ROMULUS: Avem. Aici e curtea interioară, avînd acolo stația de transformatori de 110 kV...

REMUS *(văzînd tăblița cu „Pericol de moarte")*: A, veșnica tîrgă cu ciolane, mulțumesc! Astea te transformă direct în lignit, te vinde brichete. Mai bine le salutăm de departe.

ROMULUS: Pe aici în sus, e priza de aducțiune.

REMUS: Cam pieptiș, puteați s-o lăsați mai jos, să nu distrugă plămînii. *(Văzînd măgarul.)* Și ăsta ce face, trage apa la saca și o bagă în turbine? Sau udă asfaltul? *(Măgarului)* „Mintosule, de unde vii, un leu pe măgar văzîndu-l a întrebat", „Ce pélé, ce galeux, d'où venait tout le mal" —stimabile, ai complimente!

(Romulus ia măgarul și-l duce mai încolo, afară din scenă. Poate a ținut să-l menajeze.) Domnule, știi că-mi place la voi ? Mai sînt și pietrele astea mari și cu calcanul alb, pui un șezlong aici și poți face cură de soare ca pe Riviera, că tot nu trece nici dracu'. Ce părere ai ?

ROMULUS *(privindu-l ca pe un neserios)* : Mai trece cîte cineva.

REMUS : La o sută de ani. Atunci, știi unde ? Uite colo sus pe acoperiș, la doamne-doamne, că l-ați croit neted ca un plat-fuss. Tu de ce nu faci nudism, șefule ? Că nu prea ești bronzat. Aveți și voi o centrală de mare putere : soarele ! De ce nu profiți de ea, dacă tot stai aici ? Îți pui o pătură sus, dai cu nițică Nivea... Cumnată-mea face ?

ROMULUS : Nu prea. Pe dincoace se intră la camera de comandă, cu semiautomatizare. Vrei să mai vezi ?

REMUS : Mai lasă și pe mîine. *(Revenind la ideea lui.)* Nu, zău, aveți niște condiții teribile : soare, apă, ozon... Eu m-am vîjîit numai puțin pe-aici, să vă cercetez, dar dacă aș sta, ar fi un rost de camping, prima ! Apropo, de cînd nu ne-am mai văzut ? Sînt vreo cinci anișori ?

ROMULUS : Șapte.

REMUS : Ți-ai terminat școlile și te-ai vîrît aici ca șoarecele. Nevasta de unde ți-ai luat-o ? E simpatică.

ROMULUS : De aici.

REMUS : Era în inventarul uzinei ? Sau prin mijloace locale ?

ROMULUS : Era învățătoare pe șantier, cînd s-a construit barajul.

REMUS : Ce baraj ?

ROMULUS *(repetînd cu răbdare)* : Barajul lacului de acumulare care alimentează uzina.

REMUS : Și lacul ăsta e omologat ? Are bărci pe el ? Păi de ce nu vorbești așa nene ? Ia hai să stăm nițel, să te judec. *(Caută ceva de șezut.)* N-aveți și voi un soclu pe care să ne așezăm statuile ? *(Se duce mai alături și aduce niște stative de metal și o scîndurică din care închipuie o bancă destul de nostimă.)* Așa, vezi ! *(Încîntat.)* Ca la Granada ! Și cînd arde soarele rău, punem o umbrelă. Șezi, vere, nu te jena ! Un ficus ceva n-ai ? Un oleandru ? Trebuie s-aduci neapărat un oleandru să-l pui ici, să bată nițel în culoare. Dacă n-ar fi prăjinile alea prea electrice *(arată transformatorii)*, ai putea atîrna niște hamace între ele. Și zi, ai luat-o de pe șantier. Și sînteți mulțumiți ?

ROMULUS : Da, sîntem mulțumiți.

REMUS : Altfel, arăți bine. Te-ai mai îngrășat nițel. Leafa ? Îți dă spor de izolare ?

ROMULUS *(răspunzînd în silă și oarecum jenat de a fi examinat în acest chip.)* : Da.

REMUS : Cred și eu, între toate neamurile astea. Mai e vreun intelectual ? *(Romulus neagă.)* Și ce dracu' faceți toată ziua ?

ROMULUS : Muncim.

REMUS : Ce muncă ? Apa curge, alea se-nvîrt...

ROMULUS *(jignit de această superficialitate)* : Trebuiesc întreținute.

REMUS : Și tu cu toată școala ta, ai ajuns să păzești niște moriști ? De aia învățai ca turbatul ? Să stai în deșertul Gobi și să te uiți cum țîrîie apa ? Înțeleg să construiești ceva, să plămădești, mă rog, o fabrică. Sau măcar savant.

ROMULUS : „Morișt ile" trebuie să funcționeze ani de zile fără nici o oprire, cu randamentul cel mai mare și cu prețul de cost cel mai scăzut.

REMUS : Ei, și ale tale, cum stau ?

ROMULUS *(cu o mîndrie discretă)* : N-au avut nici o defecțiune de unsprezece luni.

REMUS : Ai mînă bună. E un record unsprezece luni ?

ROMULUS : Cam este. Și am realizat cel mai scăzut preț de cost pe ramură

REMUS : Păi dacă-i apa gratis. Îți realizează ploaia prețul de cost. *(Văzînd că Romulus s-a închis, glumește.)* N-am vrut să spun că-i apă de ploaie. Ai realizat, bravo ! O să încep să mă fudulesc pe la alții cu tine. *(Văzînd că tot nu l-a mulțumit.)* Și oamenii te ajută ? Par cam rămași de căruță... Aia care stăteau în cameră înăuntru cine erau ?

ROMULUS *(fără bunăvoință)* : Niște tovarăși

REMUS : Și ce țineau acolo, vreo ședință ? *(Romulus aprobă.)* Ședințe prin ripele astea ? Bravo. Și ce au de discutat ?

ROMULUS : Diverse probleme... Politică...

REMUS : Ca să vezi, unde se rezolvă probleme politice Te pomenești că aveți și cerc sportiv.

ROMULUS : Avem...

REMUS : Și Cruce Roșie, și cultural și contra incendiilor... ? *(Romulus încuviințează.)* Sînteți cineva. Cu zece

oameni ? Păi n-aveți nici de două echipe de volei. Tu joci ?

ROMULUS : Nu joc.

REMUS : Or fi jucînd ăia dinlăuntru.

ROMULUS : Nici ei.

REMUS : Păi, atunci, unde-i activitatea ?

ROMULUS *(cu neplăcere)* : N-am prea avut activitate...

REMUS : Spune așa. Mă speriasem. Cît p-aci, să-mi închipui că e serios.

ROMULUS *(comprimat)* : Uite ce este: oamenii sînt ocupați în producție, au învățămînt tehnic, protecția muncii, fac ce pot, au gospodării... vite...

REMUS : E clar. Familiști ? Tovarășa dinlăuntru ce hram poartă ?

ROMULUS : Un fel de văduvă, după cum se spune.

REMUS : Mai veselă ? *(Romulus ridică din umeri.)* Păi tu nu-i știi pe toți pînă în măruntaie ? Și ălălaltul ? Părea cam năuc...

ROMULUS : E barajist sus. Stă singur în munte.

REMUS : Cum singur ?

ROMULUS : Singur. Fără înlocuitor.

REMUS : Da' ce-i veni ? N-aș sta, să mă plătești în galbeni. Păi de aia s-a smucit.

ROMULUS *(calm)* : E un barajist bun Un om de treabă. *(Cu un ghimpe care îl roade.)* Ălălaltul e cam zănatec.

REMUS : Ăla îndesatul ? Ce ți-a făcut ?

ROMULUS : Mie ? Nimic ! *(În treacăt.)* Mi se pare c-a avut și o contravenție. Aud că s-ar cam certa pe acasă. În fine, nu mă interesează.

REMUS : Bea ?

ROMULUS : E un altul care bea. *(Cam plictisit de atita insistență.)* Așa e aici : unul bea, unu-i hîrbar, — ce vrei să facă ? Fiecare cu păcatele lui.

REMUS : Noroc că apa curge mereu și le spală, și mai luați și premii, nu luați ? Da' vreo fată n-aveți, să-mi facă și mie viața mai frumoasă ? O brunetă, să mai schimb nițel, că-n Suedia... *(Apare Filica.)*

Scena 2

FILICA : Aici ați ajuns ? Ei, cum îți place la noi, domnul Mălureanu ?

REMUS : Sper că-n paradis o să fie mai multă agitație. *(Rid amîndoi.)*

FILICA : Și ia uite-i cum s-au instalat !... *(E plăcut surprinsă de schimbarea aspectului locului.)* Vă deranjez ?

REMUS *(în timp ce Romulus ar vrea parcă să se ridice)* : Da' de unde ! *(Se repede și aduce alte cîteva obiecte de uz tehnic din care un scenarist de gust ar putea improviza un mobilier modern de grădină. Locul capătă acum oarecare intimitate.)* Tot îi spuneam că trebuie puțină culoare : iată ai venit dumneata. Prego, Signorina ! Îmi dați voie, de ce purtați banii la d-voastră ? *(Printr-o mișcare de scamator, îi scoate niște bani din ureche.)* Știu ce ne faci la prînz : un sufleu de conopidă. De unde știu ? După oul ăsta *(îi scoate din sîn un ou, Filica se amuză.)* Ah ! *(Se face că-l scapă, Filica țipă, oul nu se sparge.)* Ai vrut să ne trișezi, era de la ciorap. La ce-l mai întrebuințezi cînd ai relonul ăsta ultrafin ? *(Pune degetul pe piciorul gol al Filichii, care chicotește.)* Așa, să-mi mai spui „domnul Mălureanu" altădată ! *(Scoate și un pachet de cărți.)* După masă îți fac o pasiență ca să văd de cine ești îndrăgostită, că pe văru-meu cred că l-ai lămurit.

FILICA *(rizînd)* : Nu cumva vrei să mă cucerești dumneata ?

REMUS : Să te cuceresc ? Dar te-am și cucerit. Nu-i așa ? *(Are un rîs franc, simpatic.)*

ROMULUS : Vorbeam despre Suedia.

REMUS : Da, domnule, numai blondine, una mai bine făcută ca alta. Și le plac rominii la nebunie, nu toți, bineînțeles. Mă uitam de pe stadion, zece mii de priviri de fete, zece mii de perechi de picioare — lux ! Harem universal. Cînd te aplauda haremul, era o beție. Finlandezele sînt altfel. Danezele, barem... Toate însă puse la marea îngrijire, bine crescute... Mă rog, parada modei, asta era.

FILICA : Și dumneata, ce sport practici ?

REMUS : Bine, verișoară dragă, chiar așa am ajuns ? Ripă-ripă, da' un ziar tot mai scapă și la Runcu 3, ce dracu' ! V-ați boierit, nu mai citiți nimica. Și eu îmi dau sufletul pentru cîte un centimetru ! Măcar din greșeală să fi văzut tipărit numele ăsta : R. Mălureanu.

FILICA : R. Mălureanu e și numele soțului meu. Nu l-am văzut tipărit.

REMUS : Noroc că mai există un R. Mălureanu pe lume care să vă rea-

biliteze. Am fost campion la înălțime, tovarăși, și am să mai fiu. *(Cu falsă modestie.)* Campion al țării, recordman balcanic la Atena și alte marafeturi. Pentru care mă țineai de rău, amigo, cînd nu veneam la meditația de matematică. Și mă spuneai lui babacu' care umbla să mă chelfănească, noroc că eram bun și la viteză. Mă Romică, mi-am adus aminte într-o zi pe la Viena...

FILICA : Ce făceai la Viena ?

REMUS : Cum, ce făceam ? Săream !

FILICA : Și femeile din Viena cum erau îmbrăcate ?

REMUS : Grozav. Într-o seară, n-aveam ce face, hai la operă, se cînta drăcia aia a lui Verdi, zi-i pe nume, tra, tro...

FILICA : Trubadurul ?

REMUS : Perfect. Costume, șicuri, bărbații toți puși la haină neagră cu jiletcă. Stăteam cu niște babete în lojă, se uita una la mine prin lorgnon, zice : „Enjenieur" ? Zic · Dimpotrivă, șampion. Mă-lu-reanu Rumener. Ah, ja, ich verstehe — înțeleg — și-i pică lorgnonul. — Remi, zic, ești răzbunat de toată persecuția familială și de toată matematica.

ROMULUS *(cu un sentiment penibil)* : Eu mai am puțină treabă.

REMUS : Să n-o ia conducta la vale dacă nu stai cu ochii pe ea !

FILICA *(cu o mică imputare)* : Să nu crezi că e chiar așa de ușor aici. Ba uneori e și primejdios. *(Lui Romulus.)* I-ai povestit cînd te-ai întîlnit cu ursul ?...

ROMULUS : Nu i-am povestit.

REMUS : Trebuia să te cronometreze atunci la suta de metri.

FILICA : Era un urs mare, roșcat, toamna trecută. De ce nu vrei să-i spui ?

ROMULUS *(rece)* : Mai e timp. Iertați-mă. *(Pleacă.)*

Scena 3

FILICA : Nu vrea să vorbească despre el. Face lucrări, e considerat cel mai bun întreținător de baraje, și chiar la construcție s-a remarcat Ce e asta ?

REMUS : O insignă. Fleac. Șalul îți place ? Mi-am adus și niște pantofi, face să-i vezi !

FILICA : Trebuie să fie colosal să tot călătorești !

REMUS *(cam blazat)* : Eh ! Nu e rău.. Vine un moment, cînd ți se pare chif-chif...

FILICA : Și noi, cînd își ia Romulus concediu, vrem să mergem în Uniune.

REMUS : Am fost de trei ori, mi-am luat și un magnetofon. Pînă la Urali cunosc Europa ca pe buzunarul meu.

FILICA *(cu o anumită exasperare pe care ar vrea s-o tăinuiască)* : Mă gîndesc că plecăm în Uniune și ne întoarcem tot aici, la Runcu 3.

REMUS : Da' el de ce nu vorbește să-l mute undeva în centrală ? Doar cunoaște atita lume !

FILICA : Cunoaște și nu prea. Gîndește-te că a stat mai mult pe valea asta. Și nici nu-i trece prin cap să plece deocamdată. Spune că toate la timpul lor. Nu-l știi ? E foarte metodic

REMUS *(rizind)* : S-a văzut, după cît de metodic s-a închis aici.

FILICA *(cu o mică răutate de admirație și invidie)* : El nu sare ca dumneata.

REMUS : Nici nu poate. Cu picioarele te naști, și pe urmă la stil lucrezi toată viața. Dar și cînd iei o detentă și ești pentru o secundă mai sus decît oricare, rămîne lumea zăpăcită. Ei, ce știi dumneata ? Ai fost la vreo „internațională" ? *(Filica neagă.)* Dar la vreo „republicană" ? *(Filica neagă.)* E colosal, dar la cinematograf ai fost ? *(Rid amîndoi.)* Apropo, am un aparat de filmat acasă, l-am adus de la Stockholm. Dacă știam că ești așa filmică, veneam cu el, te făceam nemuritoare, te popularizam la București în tehnicolor. Eu făceam sonorul *(Pițigăindu-se.)* — Da, tovarășe soț... masa e gata... Bucate bune am gătit pentru soțul meu iubit. El *(cu voce groasă)* : Cînd ajungem la turația 427, viu ! *(Filica ar vrea să-l apere pe Romulus, dar o pufnește rîsul.)* Să vii la „internaționale", să vezi seara cînd se aprind torțele „i toată lumea cîntă ! Și toți se țin de mînă, și învingătorul urcă pe podiu...

FILICA *(trecîndu-și mîna prin păr)* : Te rog nu mai spune !

REMUS : Și fîlfîie niște drapele și femeile au umerii goi..

FILICA : Taci, n-auzi !

REMUS : Asta este, fetițo ! De ce naiba zăboviți pe-aici ? Crezi că vă mai dă cineva zilele înapoi ? Phhuit ! — așa se duc.

FILICA *(înciudată)* : N-au decît să se ducă.

REMUS : Știi ce-mi plăcea în Suedia ? Acolo toate fetele făceau ce le ve-

nea. Mergeau oriunde, la capătul lumii, fără farafastîcuri, îți zîmbeau, gata! Probleme, fleacuri... Și aveai de toate, apăsai pe buton, pac! Nu mai știai ce să faci cu ele. Vara, veneau de se îmbăiau goale, o poezie. Iar voi aicea: hîța la rișniță, hîța acasă! Și cu șapte mii de ticăieli, mai ceremonioși ca dihania de colo, unicopitată. *(Arată măgarul.)*

FILICA *(astupîndu-i gura cu mîna)*: Nu vorbi așa, te rog, de Costache!

REMUS: Îl mai cheamă și Costache, pe nesimțitor.

FILICA *(aproape să plîngă)*: Nu-i spune așa! Costache e prietenul meu, singurul!

REMUS: Nu e recomandabil să ai prieteni măgari. Și, mă rog, de ce n-ai alții?

FILICA *(cu lacrimi de disperare în ochi)*: Nu am!

REMUS: Ei haide, nu te necăji!... Zău că e frumos aici... Minunat, Filico. Dacă aș avea șapte vieți, cum zice poetul, aș sta și eu una pe Valea Runcului. Că mi-aș scoate pîrleala în celelalte. Ba eu am fost prudent și mi-am scos-o dinainte, așa că îmi dă mîna să stau cu voi acum. Hai să jucăm fripta, vrei? Dar cine mai plînge, plătește. Dă tu.

FILICA *(în joc, căutînd să prindă)*: Dacă rămîi nemîncat astăzi, nu-ți strică. *(Îl lovește.)* Pentru un sportiv, ești cam plinuț. *(Lovește.)* Ori ești plin de propria persoană?

REMUS: Văd că nu te porți cu mănuși.

FILICA *(urmînd)*: Mie nu mi-a adus nimeni mănuși din Suedia.

REMUS: Au! Să fi știut că exiști, și că ești așa de drăguță, îți aduceam orice.

FILICA: M-ai ratat.

REMUS *(ia el inițiativa)*: O să vă ratați și pe voi. *(Plesnește.)* De-a binelea *(Plesnește.)* Vă mai îngădui un an, dar dacă nu plecați din Valea Plîngerii *(Plesnește.)*

FILICA: A Runcului. Au!

REMUS: O să ajungă el un ingineraș bătrîn de a cincea mînă, — friptă *(plesnește)* și tu o provincială fostă drăguță. *(Plesnește.)* A fost vorba că nu plîngem. Plătește amenda! Uite-o! *(Cu o scamatorie îi extrage un ban din nas. Filica rîde printre lacrimi.)* Sîntem chit.

FILICA: Hai încă o dată: ești un necrescut! *(Ratează.)*

REMUS: Necrescut la 2,02 m! *(Îi prinde mîna într-a lui. I-o păstrează un moment mai lung. O privește cu o anumită tandrețe.)* Ce noroc ai că-mi ești verișoară!

(Pe ultima replică a apărut Boțogan, urmat de Paulina și Vătui. Boțogan e singurul care a prins replica. Se apropie cu bunăvoință.)

Scena 4

BOȚOGAN: E verișorul dumitale?

FILICA: Al soțului meu. *(Boțogan își comprimă un mic: „Aha"!)* Tovarășul Coman Boțogan, tovarășul Remus Mălureanu, cunoscut campion sportiv.

BOȚOGAN *(cu căldură)*: Bine ați venit între noi. Dînsa e Paulina Orzaru, campioană la bobinajul generatorului și alte bobine, iar dînsul, tovarășul Nicolae Vătui, campion la desfundat grătarul prizei de aducțiune. *(N-a glumit decît pe jumătate.)* Stați mult pe la noi?

REMUS: Două-trei zile, cît m-or ține balamalele.

BOȚOGAN: Aha, sînt neunse? Avem aici uleiuri pentru tot felul de scîrțîieli. Unde-i Totea? Stați aici cu noi și ne mai dați o mînă de ajutor!

REMUS *(zîmbind)*: La cercul sportiv?

BOȚOGAN: Care nu există? Și la el. Dar mai sînt și altele...

REMUS *(zîmbind mereu)*: Și în cantonament la Poiana, cine merge? Dumneata?

BOȚOGAN: Cantonament ca în valea noastră, n-ai dumneata în alt loc. Uite-ne, toți sîntem cantonați aici pentru o probă mai ceva ca a dumitale. *(A glumit, dar pe jumătate.)* Te primim cu toată plăcerea.

REMUS: Bine, nea Comane. Am auzit că pe la dumneavoastră e belșug mare: se ouă și oamenii. *(Îi scoate un ou de la subsoară.)*

BOȚOGAN: Ia-l și ți-l mănîncă sănătos! Dacă nu vrei să-l clocești.

PAULINA: De unde aveți puloverul ăsta?

REMUS: De la Stockholm.
(Între timp a apărut Totea, care fusese strigat. E uns și murdar.)

TOTEA: Ce-i baiul?
(Cum nimeni nu-i răspunde, se lipește și el de grupul care îl înconjoară pe Remus.)

REMUS: Mi l-a dat o studentă suedeză. Se făcuse aproape întuneric, abia se mai vedea. Eu eram indispus, răcisem. Sărise și O'Kelly și

Tanuka. Nici nu știu cum am atacat. Zvîc 2,02 ! Pupături, muzici, etcetera. L-a scos de pe ea și mi l-a dat.

TOTEA : La înălțime ? Dumneavoastră sînteți Remus Mălureanu ?

REMUS : Întocmai. Cu cine am cinstea ?

TOTEA *(intimidat)* : Îmi pare bine.

BOȚOGAN *(informîndu-se)* : Ce e, mondial ?

REMUS *(zîmbind indulgent)* : Nici chiar așa să n-o luăm.

TOTEA *(privind insigna din pieptul lui Remus)* : Așa sînt însignele de campion ? *(Citește)* „Yachting Club".

REMUS *(îi corectează pronunția)* : Ioting Club. Mi-a dat-o un englez la Berlin.

BOȚOGAN : Și de ce o porți ?

REMUS : Fiindcă se asortează cu ochii mei.

VĂTUI : Englezul avea ochi albaștri.

REMUS : Exact. De unde știi ?

VĂTUI : I-am văzut, cînd v-a dat-o.

REMUS *(surprins)* : Nu vorbi !

VĂTUI *(explică cu un zîmbet)* : Dacă v-a dat-o, înseamnă că nu se asortau cu ai lui și a aruncat-o. Așa-i ?

REMUS *(luînd-o în glumă)* : Ia spune, tovarășe Vătui, cum trăiești dumneata singur sus în dricul muntelui? Ca sfinții și schivnicii ?
(A apărut și Romulus. Oamenii îi fac loc.)

VĂTUI : Păi, nu prea sînt singur, tovărășele.

REMUS : Păi, ce-mi spune inginerul ? Mi-am închipuit eu că ai mai scăpat la unguroaică.

VĂTUI : Ba la ungur. *(Remus protestează cu înțeles.)* Îl am pe alde Miklós, care mai păzește. Și el stă singur. Da' nu-i sfînt.

REMUS : Unde stă singur ?

VĂTUI : La el, pe la Tiszafeherfalva *(Remus cască ochii.)* în Ungaria. *(Liniștit.)* Și-l mai am, și pe unul Feodor, cu barbă roșie, pe Amur, și-l mai am și pe Ciun-bei-sun, lîngă Hanoi. N-ajunge ?

ROMULUS *(scandalizat)* : Cum adică, dumneata n-ai pe nimeni sus ? Cum ți-ai îngăduit să vii încoace, tovarășe Vătui ?

BOȚOGAN : A fost nevoie să vină la ședință. E în orele admise.

ROMULUS *(iritat)* : Fără convocarea mea ?

BOȚOGAN : Avem o organizație de partid, care trebuie să trăiască. *(Romulus se stăpînește.)*

VĂTUI *(liniștit)* : Două ore stă și Ciun-bei-sun, vi-l garantez. *(Lui Remus.)* Așa că uneori mă iau în vorbă cu el. Ciun-bei-sun, îi zic eu, care e situația cu apele la baraj ? Crescură ceva de ieri, neică ? — Au crescut, Nicolae, patru degete. — Da, zgaiba aia de buștean văz că-ți tocí grătarul. Aș pune eu mîna să ți-l dreg.. Uite așa vorbim.

REMUS *(derutat)* : Păi ce, ai aparat de emisie-recepție ?

VĂTUI : Aparatul prin care te-am văzut și pe dumneata. Pe urmă el spune — zice : Nicolae, n-o fi ora să prînzim ? — Da, zic eu mai încet, numai că șmecherul ăsta de gestionar de la IF, iar a întins-o la vale și m-a lăsat fără alimente. Dar asta nu i-o transmit. De ce să-l necăjesc ? Nu-i spun nici tovarășului inginer, că-i alt departament.

REMUS : Da' cu Costache nu vorbești ?

VĂTUI : Nu vorbesc. Vorbesc cu oamenii. N-am ajuns încă nici să mă sui la om în spinare, nici să mă înțeleg cu măgarii.

BOȚOGAN : Azi-mîine își lasă pielea pe-aici. *(Filica îl privește dușmănos pe Boțogan. Acesta, văzînd că Vătui își ia o nuia :)* Ce, ți-ai luat și schimbătorul de viteze ?

FILICA *(se dă pe lîngă Vătui și îi spune mai încet)* : Să nu-l bați ! Și să vii mai des cu el !...

PAULINA : Apoi de-acum o să vie mai des.

BOȚOGAN : Îl lasă sus pe Ciun-bei-sun și telelimigraful automatizat și vine, că avem de lucru. *(Lui Romulus.)* Știi, tovarășe inginer, că am analizat cu tovarășii cîteva probleme. Unele le cunoști și dumneata și am vrea să le discutăm cît mai curînd.

ROMULUS *(iritat de această insistență, convins că Boțogan vrea să-și dea importanță)* : Ce anume ?

BOȚOGAN : Mai multe. În Galba se face o baie comunală și un parculeț în fața Sfatului. Ne-am gîndit că le putem da ajutor, dacă ești de acord.

ROMULUS : Baie ? Dar voi n-aveți fiecare baie în apartament ? De ce vă trebuie o baie la 20 km ?

BOȚOGAN : Nu ne trebuie nouă. Le trebuie lor. *(Romulus tace.)* Pe urmă, am examinat în ședință dacă există fier vechi.

ROMULUS *(atins)* : Da. Și ?

BOȚOGAN *(calm)* : Există eclise și buloane răzlețe pe traversele fostei linii de coastă a decovilului, care pot fi scoase ; există în fundația construcțiilor de la fostul șantier ; mai e utilaj mărunt care a rămas părăsit ; mai există în gospodării, pe la oameni — și dumneavoastră aveți acasă. E bun de trimis la Reșița.

ROMULUS *(foarte apăsat, fierbinte)* : Tovarășe Boțogan, la mine acasă... te rog foarte mult să înțelegi că nu dau voie nimănui...

BOȚOGAN *(cald de tot)* : De ce să rămînă nefolosit și să nu se facă din el alte turbine ? Gîndește-te !

ROMULUS *(exasperat)* : Am impresia, tovarășe Boțogan, că am vorbit cu un om care e lipsit de cel mai elementar...

BOȚOGAN *(întrerupîndu-l, ferm)* : Nu știu cu cine ai vorbit, tovarășe Mălureanu, dar acum discuți această problemă elementară cu organizația de partid de la Runcu 3 și cu noul ei secretar. *(Îi întinde mîna. Romulus stă un moment în cumpănă și i-o întinde și el.)*

CORTINA

A C T U L II

T A B L O U L 3

Peste vreo zece zile. Același decor, poate puțin mai îngrijit în partea cu scaunele improvizate. Nu e exclus să fi apărut și o plantă sau alt dichis, care să dea colțului respectiv un început de căldură. Nu trebuie exagerat însă : e în interesul gradației.

Prin curte trece acum Paulina. Deodată îi cade la picioare o pălărie sombrero, în pălărie e înfipt un cuțit, iar de cuțit sînt legate niște flori. Ridicînd ochii, îl vede pe acoperiș pe Remus în costum de plajă, plin de veselie.

Scena 1

REMUS *(rîzînd)* : Așa-i că sînt un cow-boy desăvîrșit ? *(Arătînd florile.)* Nu te sfii, sînt ale dumitale. Stai pe loc nițel, să-ți aduc și restul. *(Se îmbracă sumar la iuțeală și coboară pe scara de incendiu.)*

PAULINA : Ce faci acolo ?

REMUS : Gimnastică de producție. *(Ajungînd în dreptul ei.)* Și nu m-ai onorat nici măcar cu un țipăt. După ce că m-am suit pe acest pisc *(arată hidrocentrala)*, să-ți culeg floricele. Și că mi-am bortelit singura pălărie pe care o am, pentru dumneata. Mi-am zis : așa să i se înfigă și ei simpatia mea în inimă cum s-a înfipt cuțitul ăsta în fundul pălăriei sombrero

PAULINA *(examinînd pălăria)* : Nu mai e bună nici de făcut mămăligă.

REMUS : Zi, fetrul meu berlinez e ceaun la dumneata ? Ori vorbeai de inima dumitale ? Îmi pare rău că n-am avut și un lasso, să te trag sus pe acoperiș și să-ți arăt Mediterana. Sau măcar, lacul de acumulare de la Coada Țapului, care ne alimentează energia. *(Luînd-o pe Paulina de braț.)* Hai să stăm puțin pe bancă, vrei ? Să avem o discuție.

PAULINA : Mă întorc. *(Dispare.)*

REMUS : Tinere, cunoaște-ți țara. Nu ți-a apus steaua încă... !

(Apare Filica, vizibil agitată.)

Scena 2

FILICA : Nu știi, n-a venit tovarășul Vătui ?

REMUS : N-am văzut nici o trîmbă de praf pe drum, la cinci kilometri.

FILICA : S-ar putea să nu vină ?

REMUS : Poate îl trimite pe Ciun-beisun astăzi.

FILICA *(mai înseninată)* : Și de ce stai singur ?

(Înaintează spre el. Apare Paulina.)

REMUS : Nu sînt singur pe lume.

(Filica o măsoară pe Paulina, îl privește ironic pe Remus, dispare. Paulina vine și se așază lîngă Remus.)

Scena 3

PAULINA *(foarte realistă)*: Despre ce e vorba?

REMUS: Uite care e ordinea de zi: Întîi voiam să aflu cîte degete ai la mînă.

PAULINA *(după ce-l privește lung, îi întinde mîna)*: Poftim, numără-le.

REMUS *(dînd niței înapoi)*: Nu le știu pe dinafară? Ai degete foarte interesante, cuțu să fie cine minte. Lungi, frumoase, îngrijite.

PAULINA *(liniștită)*: Știu. Altceva?

REMUS: De unde știi? Ți le-a mai mîngîiat cineva?

PAULINA: Le îngrijesc singură.

REMUS *(luîndu-i inelarul)*: Spune-mi, te rog, ai avut cîndva vreo greutate la degetul ăsta? Ceva de aur sau de dubleu?

PAULINA: Nu, n-am avut.

REMUS: Te costa prea mult aurul?

PAULINA: Da.

REMUS: Și dubleul?

PAULINA: Îmi plac lucrurile adevărate.

REMUS *(arătînd un inel pe degetul lui)*: Știi ce piatră e asta?

PAULINA: Da, onix. *(Surprindere la Remus.)* Cunosc pietrele. Am strînse tot felul de roci. De la andezit la bazalt și micașisturi.

REMUS: Zestrea dumitale? Și inima din ce rocă e făcută?

PAULINA: Ce voiai să-mi spui? Sînt ocupată.

REMUS: De cine? *(Îi întoarce palma.)* Voiam să-ți ghicesc. Palma dumitale e foarte agitată. Un șir de linii care se taie, duc spre muntele Venerei. Spre acest munte au avut norocul să călătorească destui bărbați — nu întrerupeți oratorul! — cu merite mai mari sau mai mici. E și normal: nu numai muntele, dar tot continentul ăsta, care ești dumneata, e foarte atrăgător, chiar fără pietrele prețioase pe care le colecționezi. Aici, la intersecția asta, se produce însă o întîlnire hotărîtoare: încearcă să urce spre dumneata, cu sentimente vibrante, un bărbat încă nedeslușit, după toate aparențele un cow-boy veritabil. E fatal să vă întîlniți, scrie aici. O dorește și el și dumneata. N-am dreptate? Gîndește-te bine!

PAULINA: N-ai dreptate.

REMUS *(dînd s-o îmbrățișeze)*: Cu ce-mi dovedești?

PAULINA *(sculîndu-se liniștit)*: Dacă palma mea ar fi foarte agitată, cum spui, s-ar fi agitat de mult pe figura dumitale. *(Pleacă fără grabă.)*

REMUS *(comentînd)*: Minus douăzeci de puncte! *(Scoate un coniac și trage o înghițitură. Apare Boțogan.)*

Scena 4

BOȚOGAN: Ce faci, tovarășe sportiv? Odihnești după somn? *(Se așază lîngă el. Dialog rapid.)*

REMUS: Acumulez. Bag la cap. Știi cîte ouă se pot mînca pe stomacul gol? Unu, că la celelalte ești instruit.

BOȚOGAN: Poți și mai multe, cînd îți dă papară. Ești cam plouat la față.

REMUS *(ciudos)*: Păi, cică de aia ai cap, să nu te plouă direct în gît.

BOȚOGAN: Și gît să tragi pe el, să nu ți se uște mintea?

REMUS: Da' ce, după anatomia dumitale, mintea e jos în stomac?

BOȚOGAN: Păi, dacă ar fi unde o știu eu, n-ai face glume fără cap *(Bătîndu-l cordial pe umăr.)* Vezi că-ți place la noi? Ai zece zile, din care două de muncă voluntară...

REMUS: Trebuie să mă distrez și eu cu ceva, nu?

BOȚOGAN: ...într-un loc cum nu sînt multe pe pămînt.

REMUS: Știi ce, nea Comane, vorbim între bărbați: nu-mi mai vinde mie iordane de-astea, că eu tot m-am eclipsat în trei zile. Aveți o hidrocentrală frumoasă, curățică, s-o purtați sănătoși! Da' suferă comparație cu ce am văzut eu în Urali sau măcar și în Suedia? Și gaura asta de sac, prin care trece o muscă la două săptămîni, o numești loc pentru oameni? Hai că nu mai sînt copil. Pe vărul-meu l-am lăsat să explice, e din familie, îl menajez — de ce să-i stric plăcerea? Da' dumneata ești om în toată firea. *(Se scoală să plece; din drum)* 6 mii de kW, zău așa! Păcat că ne răcim gura... *(Iese.)*

BOȚOGAN *(rămîne un moment atins)*: 6 mii de kW, da! Bine că ai reținut și atît.

(Inginerul și Dobrică se întîlnesc în dreptul clădirii. Probabil, Dobrică l-a pîndit.)

Scena 5

DOBRICĂ *(mereu volubil)*: Tovarășe inginer, ce voiam să vă spun: pe fratele Valer l-a numit la C.S.P. încă nu știu ce. I-am dat telegramă Acum avem și noi un om la București *(E sincer bucuros.)*

ROMULUS : Ce să ne facă ?

DOBRICĂ : E bun acolo, lăsați. Să fie ! Dar nu de asta. Mi-am procurat niște căpriori de acoperiș de la silvic, i-aș repezi mîine în sat, cînd merge mașina după alimente... Știți că a venit pește ? I-am spus soției să v-aleagă unul mai mare, cred că l-a și dus lui doamna. *(Atenție, să nu se șarjeze.)*

ROMULUS *(încruntîndu-se)* : Nu trebuia. *(Ridică ochii, îl descoperă pe Boțogan așezat pe bancă. Îi spune furios și de înfățișarea nouă a curții, dar furios și pentru că a fost văzut de el.)* Ați deschis și clubul ? *(Și intră în clădire.)*

Scena 6

BOȚOGAN *(lui Dobrică)* : Poftim, tovarășe Aurică, ia loc, ești cel dintîi. Și zi, cum stai cu casa care o faci în Galba ?

DOBRICĂ : Ar merge, dar am greutăți cu transporturile...

BOȚOGAN : Da' cei treisprezece frați, nu te ajută ? Și cei opt cumnați ? Ori e brînza pe bani ?

DOBRICĂ *(fals)* : Mi-ajută, cum să nu-mi ajute ?

BOȚOGAN : E frumoasă Galba. După ce o să aibă și parcul ăla din fața sfatului... Îți place parcul ?

DOBRICĂ : Sigur că-mi place...

BOȚOGAN : Apoi, dacă-ți place, de ce nu vii să dai o lopată acolo, așa de formă ?

DOBRICĂ : Miercuri fui în tură și pe urmă după masă, știi și dumneata...

BOȚOGAN : Lasă să facem noi Galba, tu șezi liniștit și-ți adună. Om sili cît om putea să ai și baia gata pe cînd te muți acolo : din faianță roșie îți convine ? Să ne chemi cînd te îmbăiezi, poate îți ajutăm la săpunit. *(Apare și Totea.)* Iacă, Totea ar fi bun la frecție. Ha, mă ? Vino, că nu-s secrete. *(Totea se așază. Lui Totea)* Am auzit că ai găsit o hîrtie veche, o zapiscă.

Scena 7

TOTEA : Ce zapiscă ?

BOȚOGAN : O zapiscă în care stă scris că moșu-tău ar fi fost neam cu al lui Dobrică ; îi drept ?

TOTEA : Nu știu nimic de asta.

BOȚOGAN : Ba zice c-ar fi fost neam, veri de-al doilea ori șogori. Așa că ai datorința să-i 'nalți satul lui și să-ți lași banii la cooperativă, la nevastă-sa, să-și poată și el găta casa mai iute. *(Totea nu pricepe încă bine, dar începe să se amuze.)* Noi sîntem neamurile lui cele bune, că de la frați nu ia nici gaura covrigului ori șeaua cocoșului. Așa-i Aurică ? Da' cu inginerul ce rudă ești, că văd că faci iaz de pește de la tine la el ?

DOBRICĂ : Îl anunțai, să știe omul.

BOȚOGAN : De ce îi îndeși, mă, peștele, cu oase mari ? N-ai băgat de seamă că se îneacă bietul ? Omu i delicat, te-ar refuza și nu vrea ; m i bine înghite osul decît să-l scuipe — așa e el.

DOBRICĂ : Îți pare rău că nu-ți aduc ție.

BOȚOGAN : Sigur că-mi pare. Că nu-s nici rînzele noastre mai dubite. Și dacă se ivește pe lume ceva, păstrugă sau balenă, avem toți drept la ea ! Că nu-mpărțești pomana lui moșu-tău din Galba, ci bunul poporului. Nevastă-ta atîta-i acolo : o conductă de aducțiune, înțelegi : Nu-i nici Morgănoaia, nici Rotșildoaia, nici ruleta de la Monte Carlo, șoldită să iasă tot un număr *(Totea rîde.)* Așa-i mă, ce te rîzi ? Iară pe Silviu, dacă-l tot îmbii la beutură, dă-i să bea zamă de struguri, nu zamă de clopot și opăritoare de mațe. Și-i pune înainte o măsăriță curată, că-i muncitor și stăpîn, i se cuvine ! *(Confidențial, aproape la urechea lui Dobrică.)* Îi proprietarul fabricii ăsteia *(arată hidrocentrala)*, n-ai știut ? *(Continuînd, lui Dobrică.)* Și tu cu nevastă-ta, mă, sînteți proprietari : da' aici, nu acolo. *(Se întoarce la Totea.)* Iar tu patroane, să nu-ți mai așezi lăbile unse pe fețele de masă, că-s ale noastre și fără ștampilă. Și să-ți pui flecurile la pantofi, să calci mai tare. Multe atîrnă în lumea asta de cum calci. *(Lui Dobrică)* Vorbește cu Tița s-aducă placheuri la cooperativă, să-ntărim călcătura oamenilor noștri ! *(Apar Paulina și Măriuca.)* Haide, Paulina, să ne sfătuim Nițulescu unde-i ?

Scena 8

PAULINA : A plecat la sectorul 2, la curs.

BOȚOGAN : Niciodată nu poți aduna cinci oameni aici. Pe Gomboș nu l-am chemat eu. *(Mărîucăi)* Dar tu, de ce ai venit, Mărîucă ?

MĂRIUCA : Așa. Văd că-i ședință deschisă.

BOȚOGAN : Deschisă, zău, îi prima ședință în aer liber a colectivului de la Runcu. Avem de rezolvat o problemă importantă pentru viața noastră. Și pentru viața uzinei. E vorba despre...

DOBRICĂ : Transportul cu microbusul.

TOTEA : Examenul de maiștri.

BOȚOGAN : Ba despre vaci. *(Stupoare. Mărîucăi, care a dat să plece)* Poți rămîne, că-s și alte probleme, de vîrsta ta.

DOBRICĂ : Ce legătură au vacile cu producția de energie ?

BOȚOGAN : Toate au legătură. Baba, dacă n-ar îndopa rațele, ar veni mai devreme la liturghie. M-ai priceput, tovarășe Dobrică ?

PAULINA : Interdependență, așa se cheamă.

BOȚOGAN : Hai să numărăm. Paulina are o vacă, Nițulescu alta, Gomboș alta, Dobrică are, eu am și Totea e cu o viței. Fiecare stă cu văcuța lui și o paște, așa-i ? Acuma, dacă le-am da împreună, credeți că s-ar supăra vacile ? Poate pe a lui Totea, că e domnișoară. Dar stăpînii ?

TOTEA *(nemulțumit)* : De-asta ne-am lăsat frustucul, să facem societate la vaci ? Dă-le-n focul lor ! Alte probleme n-avem ? Cresc ele și așa...

BOȚOGAN *(sever)* : Îi vorba de creșterea noastră, mă ! A ta.

TOTEA : Și cine să le pască ?

BOȚOGAN : Vezi, asta-i. Voi ce propunere aveți ?

DOBRICĂ : Înseamnă că ne mai costă din buzunar văcarul. Și cine îți vine în colonie pentru șase vaci ?

PAULINA : Mai avem aici membri de familie care nu sînt în cîmpul muncii. Sau Gomboș îi pensionar. I-ar prinde rău cîteva sute ?

BOȚOGAN : Nu, Paulino, alci greșești. *(Romulus, care trecea, s-au oprit și el un minut mai încolo, să asculte despre ce e vorba.)* Gomboș și-a lucrat lucrul și a fost cineva. Acuma, chiar dacă primește pensie, el tot suferă în vintrele lui că nu mai lucră. Îi mare bătaie de dumnezeu să știi că nu mai folosești la nimic — odată.

PAULINA : Chiar de-aia zic.

BOȚOGAN : Da' dacă-l pui la vacile altora, din ce a fost, îl faci văcar. Pe mine mă poți pune să păzesc vacile, că rămîn tot maistru, nu-mi iei nimic. Dar lui îi iei simțul lui despre ei, că a fost cineva. Și îl iei și pe al bătrînei, pentru două sute. Bătrîna se uită și acum la el ca la un bărbat. Lui trebuie să-i găsim iute o treabă de bărbat, să nu-și piardă încrederea. Așa-i, tovarășe inginer ? Și trebuie găsită o treabă științifică, să nu ia calea popilor. Avem de studiat ce e în sufletul oamenilor.

ROMULUS *(destul de intrigat de această față a lui Boțogan)* : Am să mă gîndesc. *(Pleacă.)*

BOȚOGAN : Din toată colonia, pe doi nu-i putem pune să păzească vacile : pe Gomboș, ca să nu-l nimuricim, și pe Totea, fiindcă a păzit de mic vacile la stăpîn și trebuie să cunoască ridicarea lui prin clasa muncitoare. *(Teama lui Totea, rezerva lui se topesc.)* În schimb, le putem păzi noi celilalți, pe rînd. Asta-i propunerea mea.

DOBRICĂ : Întovărășire zootehnică în industrie ? Cine a mai pomenit ?

PAULINA : Întovărășire. Reducere de timpi morți. Ajutor reciproc. Cum vrei să-i zici. Să fii mai aproape de noi, asta e.

BOȚOGAN : Dacă vreți, putem uni laptele și trimite o dată la căsărie în Galba.

DOBRICĂ : Eu am copii la oraș.

BOȚOGAN : Să-ți trăiască. Știu că ai copii și frați. Da' cînd duci putinelul cu lapte în spate și, mergînd, se smîntînește deasupra și tu bagi dedesubt apă cu băsica de bou, nu-l duci la copiii și frații tăi, ci la cooperativa cu care ai contractat. De ce, tovarășe Dobrică ? Oare acei muncitori, care îți beau laptele la oraș, n-or fi tot frații tăi și daca nu-i cheamă Dobrică ? Paișpe ai ? Eu zic să-i mărești la paișpe milioane, vrei ? Și să le dai numai smîntîna de deasupra. La nivel mondial.

DOBRICĂ : Prea mă iei, știi !

BOȚOGAN *(cu un ton mai apropiat)* : Te iau tovărășește. De ce s-alergi atita și să schimbi atîtea haine. Ju-

mate de zi țăran, jumate muncitor, și jumătatea a treia comerciant ? Și cu slănina-n pod și cu varza unsă. Tovarăși, studiați propunerea.

Scena 9

FILICA *(apărînd din nou)*: N-a venit tovarășul Vătui ?

BOȚOGAN : N-a venit. *(Vede cu surprindere fața agitată a Filicăi.)* Încă ceva. *(Filica se apropie și ea de grup.)* Se simte nevoia să se ocupe cineva de igiena oamenilor. Avem o secție de cruce roșie care nu-și trăiește traiul ; în schimb, își mănînca măleiul, birocratic. Ne trebuie o tovarășă cu mai multă școală, care să meargă pe la oameni să-i învețe cum să fiarbă, cum să doarmă...

TOTEA : ...cum să se dragălească...

BOȚOGAN : Și aceea ar fi bine, ca nu toți știu. Care să le fie doctor pînă vine doctorul, carte de bucate...

TOTEA *(amuzat)*: ...poticărășiță...

BOȚOGAN : ...și moașă dacă trebuie ! *(Filica s-a apropiat, e foarte atentă.)* M-am gîndit c-ar fi potrivită tovarășa... *(Un fel de speranță la Filica.)* Măriuca Sas. *(Vede pe fața Filicăi o decepție.)*

DOBRICA : Se aprobă. *(Aprobă și ceilalți.)*

BOȚOGAN : Bineînțeles, tovarășa se va uita și dacă la cooperativă nu-i clisa rîncedă, ori vinul apos.

MĂRIUCA *(care e o fetiță timidă)*: Eu nu beau...

BOȚOGAN : Apoi de-aia te și punem ; că Silviu nu mai cunoaște comina de benzină. *(Ridicîndu-se.)* Asta-i, tovarăși. *(Oamenii se risipesc glumind. Boțogan vine la Filica.)* Tovarășe Filica, am încercat în toate chipurile, am fost și la comitetul raional : nu putem aduce școala aici, nu-s copii destui.

(Filica pleacă fără nici un cuvînt. Boțogan, surprins de această reacțiune bruscă, privește după ea. Cînd oamenii s-au risipit, iese inginerul din clădire. Tot atunci, ajunge și Vătui cu măgarul pe care-l priponește.)

Scena 10

VĂTUI : Bună ziua, tovarășe inginer. Să vă dau situația barajului.

ROMULUS *(preocupat)*: Du-o la birou. *(Vătui pleacă. Romulus îl oprește.)* Ia spune, Vătui, cum o mai duci pe acolo ?

VĂTUI : Cu barajul ? N-aveți nici o frică, tovarășe inginer.

ROMULUS *(clipind)*: Nu, nu dumneata personal... Cu prietenii ăia ai dumitale, barajiștii ? *(Cam jenat.)* Voiam să știu... ți-ajung ?

VĂTUI : Apăi, n-am numai barajiști prieteni. Am și alte feluri. Sînt binișor și cu niște prinți.

ROMULUS : Prinți ? Asta ce poveste mai e ?

VĂTUI : Nu-i poveste. Uite, cu prințul Sufanuvong mă aflu bine. Nici cu Sianuk n-o duc pînă acum rău. Sufanuvong mă mai întreabă de sănătate și de altele. Îmi spune planuri. Avem și un schimb de experiență.

ROMULUS *(serios)*: Cum asta ?

VĂTUI : Alaltăieri, cînd măturam în fața barăcii, numai l-aud cum zice : — Nicolae, strînseși apă multă ; acum, de-i dai drumul la vale, poți iriga de-a-ndragul, crește bobuletul 'nalt. Și eu am strîns, zice, la un fel de baraj, colo în munți la mine, un alt soi de apă : vie. Acu-i cam tulbure, da' ia să vezi cînd s-o limpezi, că-i numai bunicică de irigat tot sudul, pînă la Mekong. Bine, zic, să dea Budha. Dar de ce mă întrebărați așa deodată ? *(Romulus nu răspunde. Vătui pleacă în clădire.)*

Scena 11

ROMULUS *(în apropierea măgarului)*: O simt plecînd, deși nu mi-a spus nimic. Inevitabil. A venit și el care o atrage, o epatează cu performanțele lui, cu aerul lui cuceritor. Ce pot face dacă sînt plicticos, fără haz ? E o chestiune de structură și structura nu se poate modifica. *(Cu o undă de umor, lui Costache)* ...Cum nu pot face din tine cal. Nu toți oamenii cuceresc, unii se mulțumesc să repare. E micul lor eroism ! Și uite că acum nici la reparat nu mă mai pricep. S-o țin cu sila, dar am dreptul ? O iubesc, las-o să-și joace și ea cartea ! *(Înfrigurat.)* Crezi că e bine așa ? Hm ! N-o să-i spună din nou : indiferență, rigiditate, și o să aibă încă un motiv să-și scuze plecarea ? Ai, mă ? *(Îl mîngîie.)* Ce simple sînt toate la tine. Crezi c-o să înțeleagă într-adevăr prețul plecării ei ? Și tot eu mă întorc și spun : dar e bine să-l înțeleagă ? Că nu vreau să-i taie asta din aripi, acolo unde se duce ! *(Neobișnuit de*

pasionat) Și de ce să plece la urma urmei, fiindcă, pentru moment, îi e greu ? Doar greutățile verifică o căsnicie. Nu, Costache ? *(Răcnind la măgar)* Înseamnă că toată căsnicia a fost șubredă și că am greșit, luînd-o. *(Se domolește.)* E posibil să-l iubească pe el mai mult, pentru că e flușturatec ? Cunoști ceva și nu-mi spui ? Și n-am măcar cu cine să mă sfătuiesc, aici primprejur. Nu știu cum se descurcă stăpînul tău, dar mie a început să mi se pară pustiu. Femeia asta mă face să mă simt singur și neputincios, cum n-am fost niciodată. Să nu fiu oare bun de nimic ? Să fiu lipsit de orice merit în fața oamenilor ? Am ajuns să mă reazăm pe tine ? Pleacă de aici, sîntem ridicoli.

(Se aud pași. Ca să nu fie surprins de Boțogan și Totea, inginerul se dă după zid, și, nereflectat, suie scara de incendiu pe acoperiș.)

Scena 12

BOȚOGAN *(certăreț)* : De ala-s haine, să le poarte omul, și mobile, să simtă că are casă. La tine-n casă, dacă întorci o mîță de coadă, n-are de ce se apuca.

TOTEA : Și dacă !

BOȚOGAN *(supărat)* : Apoi, nu „și dacă" ! Nu te-a scos clasa muncitoare să umbli mozolit și să stai în pereții gol ca buha. Ai drept la mobila cea mai bună în viața asta. Și la pictura cea mai bună. Bani ai. De Tonitza să-ți cumperi, m-ai auzit ? C-acela-i bun.

TOTEA : Poate omul trăi și fără Tomiță.

BOȚOGAN : Poate, da. Poate dormi și pe laviță, se poate culca și încălțat în pat, dacă are somn, poate face focul cu coceni și mînca croampe cu ștevie, că-i bună la mai, și poate ține umblătoare în curte și duhăni foi de călindar păpistășesc. Așa-i, mă ! Dar acela nu-i omul nostru. Omul nostru trebuie să lucre la nivel mondial și să trăiască mai fain ca toți. Adineaori te auzii zicînd *(imitîndu-l, moale)* că-i bun și podul ăsta pentru Runcu 3. *(Aspru.)* Îi bun pentru gușteri ! Dar pentru noi o să trebuiască să facem un pod de piatră și, mai tîrziu, unul de marmoră, cu statui pe el, să lucească. Acela-i de noi !

TOTEA *(contrariat)* : Lui Dobrică i-ai spus să nu-și facă casă.

BOȚOGAN : Tu ai înțeles asta. Că măgarul de colo a-nțeles mai bine. I-am spus să nu tragă totul la burta lui, să nu-și facă ladă de zestre din munca ta.

TOTEA *(ciudos acum pe Dobrică)* : Apoi... tună-se dracu și-n...

BOȚOGAN *(întrerupîndu-l)* : Și încă una. Dacă-i musai să sudui, suduie altceva, nu pe ortacii tăi. Suduie-i pe Costache, că și-așa nu-i pasă.

TOTEA : Îți cam rîzi de mine. Comane.

BOȚOGAN : Cu ce ?

TOTEA : Cu multe. Ia, și cu „nivelul mondial".

BOȚOGAN *(foarte serios)* : Mă, Silvie, nu-i nici un rîs. Hidrocentrala asta, Runcu 3, merge aproape cu toți parametrii la nivel mondial. Mai mult decît scoatem noi din ea, nu poate scoate nici dracu', înțelegi ? *(Romulus, de sus, e foarte atent.)* Uzura ei e minimă, iar productivitatea îi maximă. Ce să fac, dacă-i rîul mic, mama lui, că dacă aș putea, i-aș umfla și pe ei.

TOTEA : Ai zis să nu înjuri.

BOȚOGAN *(amărît)* : Asta-i toată boala mea, că-i rîul pișpiric *(scrîșnind)* de la dumnezeu, că celelalte toate se pot ridica la nivel mondial. Inginerul nostru Mălureanu, în meseria care o are, îi foarte bun, e la nivel mondial, așa să știi ! Nu te uita că stă în văgăuna asta, dar nu-s mulți ca el. Și-apoi și tu, într-un alt fel, politic, ești la nivel mondial. *(Totea nu înțelege.)* Ce i-ai spus tu la grof, în '45, cînd te-ai dus la el, acolo în Sătmar, să-i iei moșiile ?

TOTEA : Ce să-i zic ? Atîta i-am zis : măăă !...

BOȚOGAN : Destul îi. Vrut-ai haina de pe el ? *(Totea neagă.)* Nevasta ?

TOTEA : Ba eu.

BOȚOGAN : I-ai spus, fiindcă a fost ungur ?

TOTEA : Ba !

BOȚOGAN : Vezi ? Îți spun eu ce i-ai spus : măăă, pînă cînd oi fi eu jos și tu sus ?

TOTEA : Ca și cînd am fi născuți prin altă parte.

BOȚOGAN : Așa-i. Tu ai sous în viața ta de un milion de ori „mă" și de un miliard de ori ; dar cînd ai zis atunci acel „măă' !, l-ai zis la nivel

mondial, că l-ai zis şi pentru alte milioane de oameni. *(Îl apucă de umeri pe Totea, ca pe un fiu.)* Silvie, tu să ai încredere în mine. Ori n-ai ?

TOTEA : Ba, aş avea... *(Hotărîndu-se să-şi lichideze reticenţa.)* Îi drept că te-or pedepsit amu trii ani ?

BOŢOGAN *(scărpinîndu-se în cap)* : Asta te doare pe tine ? Am spart un geam, atîta a fost tot. Mi-au dat o amendă, c-am meritat-o.

TOTEA : De ce l-ai spart ? Erai bat ?

BOŢOGAN : Ba treaz. La un ghişeu, la o poştă. Era găurica aceea prea jos. Apoi, mi-a venit nu ştiu cum, aşa... Zic : puneţi-o mai sus, c-a sosit vremea să poată sta omul de vorbă cu spinarea dreaptă, nu gîb. Şi-i trăsei un pumn. Au şi schimbat-o... Cînd a fost la amendă, gîndii : — „S-a dus, se sparse, da-mi plăcu cum mă arse"... *(Îl vede pe Vătui prin curte.)* — Mă, Nicolae, te-ai întîlnit cu soţia lui tovarăşul inginer ?

VĂTUI : M-am întîlnit.

BOŢOGAN : Şi nu ţi-a spus nimic ? Că te căuta.

VĂTUI : Nimic. *(Se duc toţi înspre fund.)*

BOŢOGAN : Îi cam şoadă treaba !... *(Ies.)*

(Filica apare, îl vede cu surprindere pe Romulus coborînd de pe casă, se fereşte de el şi, cînd rămîne singură, vine la Costache.)

Scena 13

FILICA *(în mînă cu o hîrtie ; cu o mare exaltare)* : Nici un gest, nici un gest din partea lui, nimic. Se consideră aşa de sigur pe el, pe mine ? Nu simte că sînt în stare să-mi iau lumea în cap, să termin odată cu viaţa de aici pentru totdeauna ? Să progresez sau să mor !? Ştii ce înseamnă să stingi lampa în fiecare seară cu sentimentul că n-ai realizat nimic, şi că toate cunoştinţele tale de pedagogie, economie agricolă şi agrobiologie, stau ca nişte borcane de compot care prind floare ? Şi doar am o meserie atît de nobilă, Costache, să educ. Dar pe cine ? El m-a temperat în tot şi-n toate. De cîte ori spun unui străin 10 mii de kW, el spune 6 mii. N-are simţul grandiosului, al lumii mari, ca celălalt. Să fi avut un milion de kW. aici, puteam sta, era un spectacol măreţ din care făceam parte ! Cum poate fi aşa de ticăit cineva ? Celălalt, mai puţin muncitor, s-a realizat, s-a distrat. Şi el stă ca un bleg. Şi mă ţine priponită şi pe mine. *(Dîndu-şi seama că măgarul e priponit.)* Nu te supăra, dar noi oamenii avem alte ambiţii !... Nu mi le-a luat în serios ! Trec anonimă prin viaţă. O singură dată am fost pomenită şi eu în „Gazeta Învăţămîntului", poftim, citeşte. Şi am vrut să revoluţionez şi eu şcoala ! Ştii ce e cumplit, Costache ? *(Disperată.)* E omul cel mai bun din lume ! Nici nu pot îndrăzni să-l compromit, plecînd de aici, să-i fac vreun rău. Ar fi distrus, n-ar mai putea munci la cei 6 mii de kW ai lui. Dar atunci încotro s-o apuc ? Îmi trebuie o şcoală, o sală de concert, un mediu ! Bărbatul ăsta, cu calmul şi cumpătul lui, mă face singură şi neputincioasă cum n-am fost niciodată. *(Reproduce exact fără să ştie întrebările lui Romulus.)* Să nu fiu oare bună de nimic ? Să fiu lipsită oare de orice merit în faţa oamenilor ? Ah, îmi vine să mor ! *(Măgarul s-a apucat să roadă ziarul. Se aud paşi.)* Am uitat să-ţi aduc şi zahărul. Ţi-l trimit. *(Îi zîmbeşte amar şi se eschivează, în timp ce Boţogan se apropie, culege ziarul, mută măgarul şi pleacă.)*

(Acum traversează curtea Măriuca Sas, şi imediat apare şi Remus cu o mînă bandajată.)

Scena 14

REMUS : Au ! *(Măriuca se opreşte.)* Au ! *(Măriuca vine la el.)* Caut un înger sau o infirmieră. Nu cunoşti pe cineva care ar putea să-mi dea un ajutor pe acest pămînt ?

MĂRIUCA : Ia loc, te rog. *(Îi desface bandajul.)* Dar nu e nici o rană.

REMUS : Probabil s-a tras undeva mai în adînc şi mă pîrjoleşte. *(Întîi, Măriuca e gata să creadă. Apoi, văzînd că e glumă, se retrage.)* Mă rog, nu e nimeni cu primul ajutor aici ?

MĂRIUCA *(sfioasă)*: Eu sînt cu primul ajutor. Dar nu știu ce vrei.

REMUS: Ce vreau?

„Aș vrea să nu mai stai
pe gînduri totdeauna,
să rîzi mai bine și să-mi dai
(mai timid ca de obicei)
o gură, numai una".

MĂRIUCA *(speriată)*: Ce?

REMUS: Nu mie, lui Eminescu.

MĂRIUCA: De ce vorbești așa cu mine?

REMUS: Mai frumos decît în versuri, cum vrei?

MĂRIUCA: Îmi spui niște cuvinte care nu cadrează. Nici nu mă cunoști.

REMUS: Păi asta încerc. De ce mă oprești să spun o dată adevărul? O dată nu-i mult. Umblu de ani de zile după o fată adevărată, ca un nomad. Mîine sau poimîine sînt obligat să mă călătoresc din nou. *(Nu mai glumește decît pe jumătate.)* Dar mă jur pe focul olimpic că dacă aș putea să ating aceste buze aș arunca de pe acoperiș, în bazinul de liniștire, cartea mea de căpătîi, care e „Mersul trenurilor" și aș rămîne aici.

MĂRIUCA: *(cu compasiune)*: Îmi pare rău pentru dumneata.

REMUS *(cu un patetism comic)*: Nu vrei să mă crezi?

MĂRIUCA: Știu că unii bărbați profită de încrederea fetelor și pe urmă le fac rău. Vorbesc cam ca dumneata și cîte una, dacă e năroadă, ascultă. Și poate s-o pățească.

REMUS: Cum?

MĂRIUCA: Rămîne gravidă și trebuie să meargă să-și facă raclaj. Ceea ce e urît. *(Remus e stupefiat.)* Eu nu înțeleg cum poți crede un om care știi că nu te iubește — fiindcă asta se vede, nu-i așa? Eu mă aștept la o singură iubire, pe toată viața. Și nu prea ești dumneata așa ceva. *(Pleacă.)*

REMUS *(cu regret)*: Minus patruzeci de puncte. *(la amărît din punguța de zahăr, adusă pentru măgar.)* Servește, Costache!

CORTINA

T A B L O U L 4

(În curtea centralei stau de vorbă, într-un colț, Filica și Remus. Cine i-ar vedea, ar zice că se înțeleg de minune.)

Scena 1

FILICA *(într-o tensiune mocnită)*: Așadar, te-ai hotărît pentru mîine dimineață?

REMUS: Îți pare rău?

FILICA: Nu plecarea mă indispune, ci aerul că ieși dintr-un fund de lume întunecos, pe care-l lași pentru totdeauna în urmă. Plecările sînt plăcute, părăsirile sînt groaznice. Bineînțeles, pentru părăsiți.

REMUS: Ai fi vrut să mai stau?

FILICA *(enervată)*: Nu înțelegi că e totuna dacă în loc să pleci mîine, pleci poimîine, cu același sentiment că scapi? E așa de greu de priceput? Una e să pleci la un examen sau un concurs, ca să învingi, și alta e să pleci zicînd „În fine"!

REMUS: În fine: am priceput.

FILICA: Nu ride! Excursioniștule! Tu nu cunoști picătura de moarte pe care ți-o lasă aici cei ce merg să-și continue într-altă parte viața. Cînd s-a demontat șantierul și au început să plece ultimele butoaie cu motorină, scurgîndu-și rămășițele în praf, și praful se așeza să le acopere, și pe urmă, cînd au zornăit ultimele care cu fier canelat supranormativ și ultimele șipci gălbui de cofraje *(exasperată că nu poate comunica)* ...Ah, sînt sentimente pe care un bărbat nu le poate înțelege! Mai ales cînd e și victorios. Spune, lumea asta interioară de ce nu vă străduiți nici unul s-o cunoașteți mai de aproape, s-o valorificați?

REMUS *(dezolare comică, totuși dezolare)*: Eu m-am cam străduit, dar crezi că se lasă?

FILICA *(fără să-l ia în seamă)*: Are atîtea modulații, care toate intervin în fiecare vorbă și gest al nostru.

REMUS: Nu asta mă incomodează.

FILICA *(privindu-l ca pe un fenomen)*: N-ai avut niciodată sentimentul părăsirii? Nu, să nu faci vreun joc de cuvinte sau vreo glumă acum!

(Se apropie Romulus și Boțogan.)

REMUS *(serios, dar într-o formă derutant de zimbitoare)*: Îl experimentez mîine dimineață. *(Cînd Ro-*

mulus e lîngă ei.) Mai ales că nici soțul tău nu și-a exprimat entuziasmul să mai rămîn.

FILICA *(încordată)*: Mă mir. Tocmai acum, cînd se pare că l-ai învățat să se suie pe acoperiș?

(Toți trei bărbații se privesc mirați. Filica pleacă. Încordarea persistă.)

Scena 2

REMUS: *(ca să învioreze atmosfera)*: Știți care e deosebirea între un crocodil? Nea Comane! Vere! Mi-a spus-o un american la Roma. Nu știți: e mai lung decît verde, fiindcă verde e pe spate, iar lung în tot timpul anului. *(Tăcere penibilă.)*

BOȚOGAN: Să vă spun și eu o cimilitură: știți cît fac doi cu unu? *(Are o figură hîtră, de om care urzește ceva.)*

REMUS: Stai să mă gîndesc. Asta e aia cu...? Nu! Eu o știam altfel. Doi... cu unu... stai că era nostimă, în tot cazul.

BOȚOGAN: Tovarășe inginer!

ROMULUS *(circumspect)*: Depinde. După teoria grupelor a lui Galloi și Abel poate da soluții variabile, în funcție de...

BOȚOGAN: N-o știți. Să v-o spun eu. *(Serios.)* Doi și cu unu fac trei. *(Pleacă spre clădire. Înainte de a intra)* Cel puțin după capul nostru.

(Romulus și Remus merg în tăcere și s-așază pe banca din fund.)

Scena 3

REMUS: N-ai treabă astăzi?

ROMULUS: Merge „rișnița" și fără mine.

REMUS: M-am simțit destul de bine aici.

ROMULUS: Mă bucur.

REMUS: M-am simțit ca în familie. Cred că îți mai aduci aminte cum era în familie la noi, că tot ai stat vreo cîțiva anișori. Și nu rău.

ROMULUS: Am stat, am muncit, am meditat toată familia...

REMUS: Norocul nostru

ROMULUS: M-am calificat și acum furnizez familiei energie electrică la preț redus. Și altor rude satisfacția de a nu fi ingineri.

REMUS: Bravo. Cred că nu-mi faci nici o vină din faptul că ieș cîștigător la concursuri.

ROMULUS: Nici o vină, dar nu-mi mai spune „bravo", fiindcă eu nu concurez în fața ta. Mi-ai mai spus de cîteva ori.

REMUS: Încurajările te descurajează?

(Boțogan ascultă conversația de la ferestruica de sus.)

ROMULUS: Nu, dar eu nu țin decît la recordul de a funcționa zilnic fără variații. *(Cu sarcasm foarte fin, atît de fin încît nici nu pare sarcasm.)* ...ca o piesă mecanică. Transformatorul acesta nu poate fi stimulat cu un bravo. Cel mult, Costache poate. Și alții ca el.

REMUS *(atins)*: Cam așa vorbesc și fetele bătrîne despre feciorie, cum vorbești tu despre îndeletnicirile tale.

ROMULUS: Ce să fac dacă nu nuntesc în fiecare zi, ca tine. *(E comprimat, la culme.)*

REMUS: În tinerețe mai aveai un pic de umor.

ROMULUS: Probabil că a rămas în vreo teză de matematică, pe care mi-ai luat-o tu din greșeală. Reține-l, că n-am nevoie de el aici.

REMUS: Chiar așa să te fi sălbăticit? Acum pricep de ce nu mi-ai povestit convorbirea cu ursul: era intimă. Între urși.

ROMULUS: Singurul contact cu umanitatea, pentru mine *(subliniat)* și nevastă-mea, ești din fericire tu. Poate e cazul să-ți mulțumesc pentru această rodnică influență. *(Se ridică.)*

REMUS *(ridicîndu-se și el)*: Ea însăși a recunoscut că-i întreții imaginea unei lumi mai aerisite decît Runcu 3 al tău, așa că primesc mulțumirea.

(Romulus are o mișcare ca și cînd ar vrea să-l pălmuiască, dar se reține și pleacă. Remus rămîne zîmbind. Peste o clipă apare lîngă el Boțogan.)

Scena 4

REMUS: Ce, ai venit să mă întrebi și tabla înmulțirii?

BOȚOGAN: Ba tot la adunare am rămas încă. Nu-mi ies niște socoteli

REMUS: Du-te la inginer să te mediteze.

BOȚOGAN: Mai am timp. Ai cărțile aici? Nu facem un șeptic?

REMUS *(surprins)*: Facem *(Scoate cărțile, fierbînd încă de ciudă din cauza discuției.)* Domnule, asta e prea mult: l-am ținut, l-am îmbrăcat, l-am hrănit.

BOȚOGAN: Pe cine?

REMUS : Pe vărul-meu. Şi acuma îşi închipuie că e regele ostrogoţilor...

BOŢOGAN : Taie !

REMUS *(tăind cărţile)* : Şi ia nişte atitudini de ai zice că nu conduce un flecuşteţ de hidrocentrală de mîna a zecea, ci Bratskul sau Valea Tennessee. Am fumat hidrocentrale de-astea cu duzinele, dar erau alţi oameni. Şi alt utilaj, ce să mai vorbim !

BOŢOGAN : Şi mai ce ? Spune, că mă interesează.

ROMULUS : Domnule, numai în Suedia. Păi ce utilaj am văzut acolo ! *(Arunca o carte.)*

BOŢOGAN : Există şi la noi. *(Aruncă şi el. Se va arunca cîte o carte la fiecare replică, din ce în ce mai tare.)*

REMUS : Da. Dar ei fabrică singuri turbine.

BOŢOGAN : Am început să fabricăm şi noi !

REMUS : Transformatori.

BOŢOGAN : Fabricăm transformatori !

REMUS : De cînd ?

BOŢOGAN : De curînd !

REMUS : Ei n-au linii de 110, au mai mari.

BOŢOGAN : Le mărim şi noi !

REMUS *(aruncînd cu năduf cartea)* : Ei au centrale subterane.

BOŢOGAN *(tăind cu cartea lui)* : Construim şi noi acum !

REMUS *(nemaiştiind ce să arunce)* : Eu am asul !

BOŢOGAN *(imperturbabil)* : La sărituri ? Nu cred. *(Aruncă o carte şi ia potul.)* Eu am atu-ul : culoarea de roşu ! Ajunge pentru astăzi. *(Îşi aprinde o ţigară.)* Ce vream să te-ntreb : ai primit banii ?

REMUS : Care bani ?

BOŢOGAN : Cecul pe care ţi l-am trimis. Nu l-ai primit ? Mă mir Ştiu că poşta suedeză funcţionează foarte bine.

REMUS *(intrigat)* : Ce bani, nea Comane ?

BOŢOGAN : Ei, nu mai întreba atît. Cine te-a trimis acolo ? Nu te-am trimis eu ? *(Remus casă ochii.)* Şi cu Vătui ? Şi cu Totea ? Şi cu inginerul Mălureanu ? Ia spune !

REMUS : Ce glumă e asta ?

BOŢOGAN : Nici o glumă. Încă Vătu, din cînd în cînd, striga, de la el, de la Coada Ţapului : „Hai Mălureanu ! Mai sus Mălureanu !" Am vrut să-l trimitem pe Totea, dar Totea era ocupat să ungă rotorul Pelton, aşa că te-am trimis pe tine. N-ai auzit cum strigam ? Ori eşti fudul de urechi ?

REMUS : Mi-oţi fi dat şi de mîncare ?..

BOŢOGAN : Aia ţi-ai agonisit-o singur, dar în Suedia noi te-am trimis, să sari înalt.

REMUS : 2,02.

BOŢOGAN : N-ai sărit 2,02, ai sărit 1,99. *(Remus se schimbă la faţă.)* Şi chiar dacă ai fi sărit 2,02, fiule : e puţin. Nouă nu ne trebuie jumătăţi de rezultate, că noi aicea, cu Mălureanu ăsta al dollea, nu dăm jumătăţi de rezultate. Te-am trimis să sari mai zdravăn, la nivel mondial. N-ai făcut ispravă. Acuma ne mai şi trişezi cu trei centimetri. „Las că urşii din Runcu nu mai ştiu ei de atletism" — aşa-i ? Şi apoi cu cantonamentul cum e ?

REMUS *(zăpăcit)* : Cum e ?

BOŢOGAN : Nu spuneai că trebuie să pleci în cantonament, că n-ai timp de noi ? De ce nu spui mai bine că ţi s-a desfiinţat unitatea şi că pentru transfer ţi se cere să-ţi termini şcoala şi să-ţi faci practica ? Şi că ai venit să vezi dacă nu-i vreun rostuleţ pe aici Şi acuma vrei să pleci ca un matador, să nu te descopere cineva. Aşa-i, fiule ? Astea-s cărţile care le ai în mînă ? *(Strînge.)* Apoi dă-le încoace, şi apucă-te de celelalte, că vine vremea să nu mai poţi nici perfora biletele de tramvai dacă nu eşti doctor în filozofie, mă auzi ? *(Se ridică.)* Îi un pic de glumă în ce-ţi spun, da' nu mult ! *(Îl bate pe umăr, mai afectuos.)* Hai, şi te-om ajuta, tovarăşe campion. Da' şi tu să-l ajuţi pe Totea să sară mai mult ca tine. *(Clipind din ochi, ca un fals şmecher.)* E bine ? *(Pune degetul la buze.)* Şi vorba ! *(Pleacă la treaba lui.)*

(Remus rămîne desfiinţat pe bancă. Cu o agitaţie supremă în privire, vine Filica. Trece pe lîngă măgar — care nu se vede în scenă, dar se presupune alături — şi îi spune două vorbe în fugă).

Scena 5

FILICA *(lui Costache)* : M-am hotărît ! Fie ce-o fi ! Merg cu el. *(Vine în dreptul lui Remus, care încearcă, penibil, să-i zîmbească.)* Ascultă Remi, îţi vorbesc de la om la om Ştiu că ai o mulţime de relaţii, că

ești cunoscut peste tot și apreciat. *(Cu o mică amărăciune.)* Cine e mai cunoscut decît sportivul ? Ajută-mă să ies din acest impas, să-ncerc să-mi fac o altă viață. Mă ajuți ?

REMUS *(o privește cu un zîmbet prostit pe față)* : Eu ? Să te ajut ?

FILICA : N-am să te incomodez, îți promit. Nu vreau nici să merg odată cu tine, nici să stau cu tine.

REMUS *(cu gîndul dus)* : Nici să stai, nici să mergi ? ! Atunci cum ?

FILICA : Vorbesc serios. E vorba numai să-mi asigur o bază...

REMUS *(tot așa)* : Bază ? Sportivă ?

FILICA *(un moment nu știe ce să creadă, apoi)* : Pentru canto... pentru conservator. Cred că e momentul suprem să încerc. Aș vrea să concurez. *(În chiar acest moment măgarul rage scurt.)* Ce e asta ?

REMUS *(fără să-și dea bine seama ce spune)* : Concurența.

FILICA *(a înghețat. Cu vocea cea mai adîncă, cea mai tragică, îi spune)* : Cum ?... Cum îți permiți ? *(Această voce îl trezește pe Remus.)*

REMUS : Uite, verișoară... care e situația...

FILICA *(ulcerată)* : Îți îngădui să-ți bați joc de mine ca de ultima provincială ? În plimbările alea multe în care ai fost, n-ai reușit să devii încă om ? Ce-ți închipui, că dacă sari doi metri ai dreptul la orice ? Mai vorbești de stil! *(Remus, disperat, arată în direcția măgarului.)* Nu-i vorba de spiritele îngrozitoare pe care le-ai făcut cu singurul lucru de care ești mîndru : cu picioarele. E vorba că refuzi și tu în mod brutal să mă iei în serios, că nu-mi dai sprijinul pe care ți-l cer și fără de care mor în această colivie. *(E mișcată profund, aproape de plîns. De sus, Botogan o urmărește.)* Spui prostii înadins, crezi că nu-mi dau seama ? E o răspundere pe care o respingi, asta este. *(Pleacă spre ieșire.)*

REMUS : Eu... mai degrabă... *(O însoțește.)*

FILICA *(frîntă)* : Credeam că vă antrenați și din punct de vedere moral. Mi-ai făcut răul cel mai mare pe care îl poate face un om altuia : mi-ai deschis orizontul și acum îl gîtui. Lasă-mă ! Du-te !... *(Remus a apucat să iasă, cînd apare Vătui.)*

Scena 6

VĂTUI : Tovarășă inginer, ați avut să-mi spuneți ceva ?

FILICA : Dumitale ? Nimic. *(Dîndu-și seama că a fost prea aspră.)* Drum bun. Cît faci pînă sus ?

VĂTUI : Nu merg sus. Mă duc la vale, să-l dau pe Costache.

FILICA : Cum să-l dai ?

VĂTUI : Așa. Îl dau la niște neamuri care le am la cîmpie, să le ajute.

FILICA *(speriată)* : Îl dai de tot ? *(Vătui dă din cap.)* Și cînd pleci ? Acum ? *(Vătui dă din cap.)* Și nu-l mai văd pe Costache ? *(Vătui face din cap : deh !)* Nu-l mai văd ? *(Nu-i vine să creadă. Rămîne înțepenită, incapabilă să mai scoată un cuvînt.)*

VĂTUI *(își face rost de un băț și spune simplu)* : Hai, Costache. Și mulțumim pentru cuvîntul bun. *(Iese.)*

Scena 7

Filica rămîne singură. În starea de exaltare în care e, nemaiștiind ce să facă, bîjbîie cu mîinile și ajunge la stația de transformatori. Vede firma amenințătoare. Deschide ușa, pășește înăuntru. Se apropie de cîmpul transformatorului. Botogan, care a urmărit-o, dispare de la fereastră. Filica își filfîie rochia pe lîngă transformator, se înalță, se întinde, intră în zona mortală. Un minut. Apoi, complet răvășită, Filica se depărtează de transformator, îl ocolește pe al doilea, țese împleticindu-se și tremurînd din tot trupul. Închide ușa și cade cu spinarea pe grilaj. Cînd ridică ochii, îl vede la ferestruică pe Botogan. Acesta începe să zîmbească.

BOȚOGAN *(cu o veselie cam verde, dar, pînă la urmă, tonică)* : Nu-i chiar așa de ușor, tovarășă Filica. S-a-nvățat de nu mai vine nici cînd o chemi... *(Îi zîmbește mereu.)* ...afurisita.

(Filica îi mai privește o dată zîmbetul optimist și se tîrăște spre ieșire.)

BOȚOGAN : Stai puțin, te rog. *(Pleacă de la ferestruică și coboară în curte. În mînă are articolul din „Gazeta învățămîntului", sfîrtecat de măgar. I-l întinde.)* N-am putut citi decît jumătate. Păstrați-l, că e faln.

(Filica îl ia și fuge afară. Imediat ce a ieșit Filica, apare foarte supărat Romulus.)

Scena 8

ROMULUS : Ce s-a întîmplat ? Cine a oprit generatorul ? Dumneata de ce ești jos și nu ești în camera de comandă ?

BOȚOGAN : Acum am coborît.

ROMULUS *(privindu-l ca pe un mincinos)* : Tovarășe Boțogan ! Ai fost văzut jucînd cărți acolo în timpul serviciului. Cine a rămas sus ?

BOȚOGAN : Tovarășul Totea.

ROMULUS : Totea ? *(Revoltat.)* Pe Totea îl lași dumneata la tabloul de comandă ? Ce se pricepe Totea ?

BOȚOGAN *(calm)* : Se pricepe destul de bine. Doar a lucrat și la montaj.

ROMULUS *(energic)* : Nu-i calificat în această specialitate.

BOȚOGAN : Asta-i altceva. S-a tărăgănat calificarea lui. De mult trebuia pus la examen. E o vină a dumitale.

ROMULUS *(înfuriat)* : N-o întoarce ! Ce examen ? Nu vezi ce examen dă ?

BOȚOGAN : N-a oprit el. Eu am oprit.

ROMULUS *(crîncen)* : De ce, tovarășe Boțogan ?

BOȚOGAN : S-a produs o avarie la ventilul de admisie. O să se repare.

ROMULUS *(cu perplexitatea disperării)* : Dumneata știi foarte bine, tovarășe Boțogan, că în afară de întreruperile planificate periodic, instalația nu s-a mai oprit de luni de zile. S-a oprit acum, sub mîna dumitale. *(De încordare, își caută cuvintele.)* Cum numești dumneata această împrejurare ? Ești marxist, n-ai să-i spui ghinion, sper. Atunci ? *(Boțogan tace.)* După controlul meu, nu există nici un simptom obiectiv care să fi dus la întrerupere. Ești foarte întreprinzător în politică, tovarășe Boțogan. Aș fi mulțumit dacă ai acorda tot atîta atenție instalației la care lucrezi și dacă ți-ai cîntări mai bine răspunderile ! *(Boțogan e cît pe aci să replice, dar se abține.)* Iată, vasăzică, de ce mă izolez și mă abțin de la toate, cu unicul scop ca Runcu 3 să meargă bine ! Ca să-l dea peste cap o clipă de neatenție a dumitale. Îți mulțumesc, tovarășe Boțogan ! Mi-ai făcut un dar neașteptat ! *(Profund deprimat.)* Te felicit ! Îmi năruiești, din ușurință, unul din idealurile existenței mele inginerești, dacă știi ce e asta. *(Pleacă încet spre clădire.)*

BOȚOGAN : Tovarășe inginer ! *(Romulus se oprește. Boțogan, cu o voce albă, aparent fără nici o semnificație, ca un prost care a învățat o lecție.)* Cînd apa din lac scade, trebuie drămuită cu economie, să nu rămînem fără ea, dimpotrivă, cînd crește, trebuie folosită, fiindcă altfel se ridică și curge prin deversor, ceea ce înseamnă o pierdere de energie utilă.

ROMULUS *(se uită la el mirat)* : Ce e asta ? Dumneata îmi explici mie principiile exploatării raționale a lacului ?

BOȚOGAN *(imperturbabil)* : Cînd, de pildă, o mașină, fiind în sarcină, declanșează întrerupătorul automat al generatorului, *(ușor accent)* energia nemaiconsumîndu-se, se poate ajunge la supraturație și mașina e în pericol să se deterioreze. Asta am vrut să vă spun.

ROMULUS : Asta știu. Ce legătură are ?

BOȚOGAN : Apăi... cînd o să știți și ce legătură are, o să fiți un inginer minunat. *(Intră liniștit în clădire, Romulus rămîne stupefiat.)*

CORTINA

ACTUL III

TABLOUL 5

Scena 1

Peste alte cîteva zile. Locul cu banca s-a mai înfrumusețat puțin. În apropierea priponului măgarului a apărut un șezlong.

Romulus străbate singur curtea, vine înspre bancă ca pentru a medita în liniște, dar, cum nu e sigur că nu va fi deranjat, aruncă o privire rapidă împrejur și începe să suie scara spre acoperiș. N-a ajuns prea departe, cînd e strigat de Boțogan.

BOȚOGAN : Nu-i nici un pericol, tovarășe inginer.

ROMULUS : Ce pericol ?

BOȚOGAN : De foc. *(Romulus coboară.)* Sau dacă este, trebuie să mai lei pe cineva cu dumneata. Singur nu-l stingi.

ROMULUS *(ajuns jos)* : Ce s-a întîmplat, tovarășe Coman ? De ce mă cauți ?

BOȚOGAN : Să mai vorbim, tovarășe Romulus. Vream să spun ce-a pățit Nițulescu ieri cu soacră-sa. Nu sînt în tură acum.

ROMULUS *(revenind rece și rezervat)* Eu sînt, și afară de asta, tovarășe Boțogan, întîmplarea cu soacra lui Nițulescu nu mă interesează.

BOȚOGAN *(zimbind)* : S-o luăm metodic atunci, ca intelectualii. Punctul întîi : dumneata spui că ești ocupat, dar te urcai pe casă.

ROMULUS *(prins)* : Vream să fiu singur. Nu-mi dai voie ?

BOȚOGAN : Punctul doi : Nițulescu trăiește în această colonie. Și soacra lui tot așa.

ROMULUS : Se poate. Dar nu văd de ce m-aș amesteca în viața lui acum

BOȚOGAN : Ai dat la amîndouă punctele același răspuns, tovarășe : „Vreau să fiu singur", „de ce m-aș amesteca ?" Din cauza asta erai să rămîi singur de-a binelea acum cîteva zile.

ROMULUS *(cu mai multă bunăvoință)* : Tovarășe Coman, nu văd întrucît te privește viața mea personală. Cred că nu avem dreptul să ne amestecăm în intimitatea și în bucătăria altora. Da, e adevărat că am trecut printr-o strîmtoare, dar lucrul acesta ne privește exclusiv pe nevastă-mea și pe mine. Și nu văd în nici un caz cine ți l-ar fi putut comunica dumitale

BOȚOGAN : Poate Costache.

ROMULUS *(rămîne foarte surprins, apoi)* : Eu nici în viața interioară a soției mele nu mă amestec decît pînă la o anumită limită. Cu ce temei aș face-o ? Pentru că sînt diplomat al Politehnicii din București ? Cu atît mai puțin mă amestec la oamenii ceilalți, care, după ce își îndeplinesc în mod exemplar o sumă de sarcini aici, au și ei dreptul să fie lăsați în pace acasă la ei

BOȚOGAN : Ba te amesteci, tovarășe inginer, dar mai mult rău faci. Cum te-ai apuca de îndrăgit pe cineva și l-ai întărîta, și pe urmă l-ai lăsa

ROMULUS : Ce vrei să spui ?

BOȚOGAN : Dumneata crezi că oamenii nu se uită să vadă ce faci ? Dacă nu pe fereastră, de-a dreptul, se uită cu coada ochiului să-nvețe de la dumneata cum să-și ducă traiul și cum să se poarte în lume. Înainte se fura de la meșter meseria, acum încearcă să-ți fure un meșteșug care nu se ia numai din Politehnică. Și dumneata ce le arăți ? Indiferență. Indiferență învață și ei. Încep să se țină mai departe unul de altul, fiindcă te imită pe dumneata. Și atunci se face pustiul ăsta de care vă tot plîngeți, și care e opera dumitale.

ROMULUS *(încredul)* : Spui că mă imită. Eu nu beau ; ei de ce beau atunci ?

BOȚOGAN : Pentru că ei, abținerea asta a dumitale de la băutură o iau ca răceală ; și apoi orice, dar răceala n-o suferă ușor. Pentru ei băutura e acea apropiere care n-o capătă de la dumneata ; atunci își spun lucrurile pe care nu le asculți dumneata. Așa că, iacă, ești vinovat și dumneata că beau.

ROMULUS : Dar mi se pare că sînt conducător de uzină, nu popă, să ascult confesiuni.

BOȚOGAN : Ba, dacă-i nevoie, fii și popă ! *(Rizînd.)* Că tot e biserica departe Ai de ținut loc de toate. Vorba aia : de la Dumnezeu mai puțin, și de la noi mai mult.

ROMULUS : De ce nu te faci dumneata atunci, că ești politic ?

BOȚOGAN : M-oi face și eu poate o dată. Dar acum eu îs ca și ei, într-un fel, la știință și cultură, încerc să mă fac ca dumneata. De la mine pot lua un sfat, dar de la dumneata iau model, înțelegi-mă ? Că mai toți asta visează, să ajungă, ei sau copiii lor, ingineri. Așa că, ori te amesteci, ori nu te amesteci, *ești* amestecat cu ei, ai de grijă ! Răspunzi și dumneata de cum cresc ei, ce-ți închipui Politica asta e și pe spatele dumitale, tovarășe Romulus.

ROMULUS *(gînditor)* : M-am abținut ca să nu creiez grupuri.

BOȚOGAN : Știi cînd se creează grupuri ? Cînd oamenii n-au o țintă și sînt lăsați pe seama lor. Atunci fiecare are vaca lui, copilul lui... și se ceartă. Cum le dai o însuflețire pe care s-o înțeleagă, își lasă toți și cămășile de pe ei și vin una. Dumneata, dacă nu-i însuflețești, apoi răspunzi și de certurile dintre ei !

ROMULUS *(încălzit)* : Însuflețesc ! ? Ce să fac dacă nu mai construim la Runcu 3 ? Ce se mai poate face pentru socialism aici ?

BOȚOGAN : E de o sută de ori mai ușor pe un șantier, tovarășe inginer. Problema e ce te faci cînd rămîi cu paisprezece oameni, sau singur, cum e Vătui ? Atunci să te văd. Atunci te verifici cu adevărat.

ROMULUS : Și Vătui ? Ce face ?

BOȚOGAN : Mult ! Acolo sus, măcar că e singur, fără nimeni împrejur, el stă în legătură sufletească cu toată lumea care construiește socialismul, pînă în Coreea. Înțelegi ? Dumneata poți să te spargi muncind la făcut piatră cubică pentru o șosea și să fii în rînza dumitale mai puțin comunist ca Vătui, care numai șade și se uită dacă nu scade apa. N-ajunge că dai ajutor cu hîrletul la sfatul din Galba dacă nu și înțelegi pe dinăuntru de ce l-ai dat și cui. Și dacă îi mai faci și pe alții să-nțeleagă. Asta e o muncă ! Ia, și-n chestia cu fierul vechi, de care te fereai și te supărai : dumneata îmi dai zece tone de fier vechi ? Mulțam frumos, îi bun, dă-l încoace. Dar dacă îmi dai zece oameni care îmi dau cîte o tonă de fier vechi, atunci de două ori mulțam, îi și mai bun ! C-atunci nu mai e fier simplu, îi magnet. Pricepi, tovarășe inginer ? Atita-i !

ROMULUS *(foarte gînditor)* : Înseamnă că eu întrețin o falsă... ?

BOȚOGAN : Na, bine c-am curățat și treaba asta. Am dat și măgarul de aici, că era cam răpănos, nu se potrivea cu vremea. Pe vărul dumitale, eu l-am ținut să mai stea, să știi Vreau să facem un teren de tenis.

ROMULUS : Tenis ? Pentru oameni ?

BOȚOGAN : Ba nu, pentru bursuci Ei poate ar juca mai bucuros popici, cum au apucat, dar nici de tenis nu le-o cădea nasul. Or fi știut lorzii ăia ce joacă, iar noi trebuie să reușim mai bine ca ei, că avem mîna mai ageră. La cooperativă facem autoservire.

ROMULUS : La Runcu ?

BOȚOGAN : La Runcu. *(Zîmbind.)* Că la Coada Țapului Vătui are. Tovarășa Tița n-o să-și mai îndulcească degetele prin zahărul oamenilor.

ROMULUS : Ai prins-o ?

BOȚOGAN : Ba de prins n-am prins-o.. Și chiar de aia vream să vorbesc cu dumneata, s-o sondezi puțin, azi, cînd vine la Dobrică.

ROMULUS *(privindu-l iscoditor)* : De ce chiar eu ?

BOȚOGAN : E un lucru mai delicat, trebuie finețe. E primul ajutor pe care ți-l cer personal pe linie politică. *(Romulus dă din cap că acceptă).* Și mai am un punct și am terminat. *(Scoate din buzunar o șopîrlă.)* Dă-i soției dumitale șopîrla asta. Și spune-i că ai prins-o dumneata.

ROMULUS : De ce ?

BOȚOGAN : Ca să se distreze. Îi nevoie. La femei le place să se joace.

ROMULUS *(luînd șopîrla)* : Iartă-mă.. dumneata m-ai învățat să mă amestec în familiile altora. Vrei să-mi spui, de ce te certi cu nevasta dumitale mereu ?

BOȚOGAN : De drag, tovarășe inginer. Unde nu-i ceartă, nu-i nici dragoste. *(Dar apoi mai serios.)* Și pentru că pretinde că noi n-avem medici buni, la nivel mondial. Și că trebuie să meargă cu băiatul în altă țară să-l opereze, proasta !

ROMULUS : Dar ce are copilul ?

BOȚOGAN : Inimă albastră. Ca lorzii. Îi găurit peretele inimii și trebuie cusut, cam urgent. Uite-o pe tovarășa Victorița că vine. Eu plec. Noroc bun ! *(Aluzie ? A plecat. Victorița intră. E o femeie frumoasă, cu un marcat rafinament popular.)*

Scena 2

VICTORIȚA : Bună ziua, domnule inginer !

ROMULUS : Bună ziua, tovarășă Victorița !

VICTORIȚA : Îmi pare bine că vă văd.

ROMULUS : Și mie îmi pare bine, tovarășă Victorița.

VICTORIȚA *(provocator)* : De ce ? Tovarășe inginer ?

ROMULUS : Vroiam să vorbesc cu dumneata ceva. *(O poftește cu foarte multă atenție spre banca și scaunele din fund. Văzîndu-le, Victorița are o surpriză plăcută și înțește. El o invită să ia loc.)*

VICTORIȚA *(așezîndu-se)* : Aurică e aici ? *(A spus-o tainic ? Complice ? Romulus nu răspunde imediat. Și nu răspunde deloc. Se așază, o privește lung în ochi. Ea îi susține privirea. Apoi el, învingîndu-și o jenă, îndrăznește.)*

ROMULUS : Dumneata... *(Victorița nu clipește)*... furi ?

(Victorița rămîne un moment nemișcată. Începe să clipească. Zîmbește oblic. Se ridică. Pleacă. Romulus intră în clădire.)

Scena 3

(Apare Filica cu Remus. Remus are la el sacul sportiv.)

REMUS *(mai scăzut ca de obicei)* : Acum, dacă a apucat Boțogan să-ți spună tot.. vreau să știu, te în-

voiești ? *(În prima clipă ea nu răspunde.)* Filica !

FILICA *(privindu-l cu destulă compasiune)* : Da... mă-nvoiesc.

(Remus ar mai spune ceva, dar a apărut Totea. Acesta, în loc să-i ocolească, vine de-a dreptul la ei. E îmbrăcat cu un pulover foarte asemănător ca linie și croială cu cel purtat de Remus la venire, dar parcă mai sobru și mai armonios.)

Scena 4

TOTEA : Vă conturbur ? *(Filicăi.)* Aș fi vrut să grăiesc cu dumneavoastră.

REMUS : Atunci... *(Se retrage și se urcă pe acoperiș, după ce a aruncat o privire la ținuta lui Totea.)*

FILICA : Spune, tovarășe Totea. Dar, mai întîi, de unde ai puloverul ăsta frumos ?

TOTEA : Tovarășa Paulina mi l-a lucrat. *(Scurtă pauză.)* Iacă ce-ar fi : eu aș vrea să-nvăț a vorbi franțuzește. Nu vezi doar c-aș vorbi rominește ca-n școli, că nu-s dedat, de ce să spun că-s ? Vorbire-aș eu și rominește mai pogan, de s-ar găsi oarecine să-mi schimbe feleșagul la vorbă. Da' nici de franțuzească nu m-aș lăsa, lăsa dracu ! Așa că am vrut să vă rog să mă-nvățați ; și dac-a fi oarece de plată...

FILICA *(impresionată)* : Tovarășe Totea !

TOTEA : ...Om is, nu mă fac de rușine. Atît. *(Mai confidențial.)* Că de dansat m-o-nvățat tovarășa Paulina.

FILICA : Și cînd vrei să începi ?

TOTEA : Mintenaș. Je suis... à la votre... disposition.

FILICA : Și eu sînt à la votre. Poftește oricînd. Și... bonne chance... camarade !

TOTEA *(a înțeles vag)* : Merci camarade.

(Totea pleacă, Filica se așază pe șezlong. Apare Paulina. Își trage un scaun și vine lîngă Filica. Aceasta e surprinsă.)

Scena 5

PAULINA : Ce voiam să te întreb, tovarășa Felicia ? Știi cum se face crema la torta de alune ?

FILICA *(și mai surprinsă)* : Ai vreun eveniment apropiat, tovarășă Paulina ?

PAULINA : N-am. Mi-o venit poftă să mănînc o tortă de alune. *(Filica tace.)* Nu sînt evenimente în toată ziua. *(Cum Filica nu spune nimic, Paulina continuă cu un alt ton.)* Dumitale ți-ar place o viață cu multe evenimente în ea : să ai răspunderi, să te zbați, să înfrunți primejdii...

FILICA *(întorcîndu-se spre ea)* : De unde știi ?

PAULINA : Cui nu l-ar plăcea ? Mi-ar fi plăcut și mie să mă bată vîntul cel mare, să am o viață bîntuită, ca Olga Bancic, ca Ocsko Terez, să arăt ce pot ! — eram mai tînără. Pe urmă am văzut că îmi pot face misiunea și ca Paulina Orzaru. S-o ajut să trăiască, nu s-o împiedic. Dumneata ai și un soț.

FILICA *(frapată de accentul ultimei propoziții)* : N-ai fost măritată niciodată, tovarășă Paulina ?

PAULINA *(neagă din cap ; apoi)* : Am fost ca și măritată. Mai aveam o săptămînă și mă cununam, îmi cususem haine. El se grăbea, eu nu ; știam că-s sigură. Mă mai iubea un băiat. Spunea că decît să mă vadă cu ăsta, mai bine îl omoară. Eu rîdeam. Cu trei zile înainte, l-a așteptat la un podeț și l-a tăiat.

FILICA : A murit ?

PAULINA *(cu un suspin profund)* : Da.

FILICA : Și celălalt ?

PAULINA : A fost condamnat. A ispășit doisprezece ani. *(Mai suspină o dată.)* A ieșit.

FILICA : Probabil că-l urăști de moarte.

PAULINA : A avut o vină, că m-a iubit mai mult ca viața. *(Resemnată.)* De ce să-l mai urăsc ?

FILICA : Nu l-ai mai întîlnit niciodată ?

PAULINA *(după o tăcere)* : A fost aici. A venit cu un grup să viziteze, acum vreo două luni. Nu știa unde sînt. Cînd m-a văzut...

FILICA : S-a făcut că nu te cunoaște ?

PAULINA : S-a uitat lung la mine, cum se uita atunci. Eram în hala turbinelor. Tovarășul inginer explica. Toți urmăreau. Mașinile se învîrteau cu mii de turații pe minut. Tovarășii puneau întrebări, eu răspundeam. Așa am stat vreun sfert de oră. Pe urmă, cînd să treacă dincolo, s-a apropiat... și a scris repede pe registrul cu situația zilnică... a scris că mă iubește... că mă vrea de nevastă... să-i răspund.

FILICA : I-ai răspuns ?

PAULINA : Am luat foaia de la registru și am rupt-o. Am strîns-o

în pumn. El a plecat cu ceilalți. *(O tăcere. Paulina ia degetul Filicăi și îl examinează un inel ca să-și ascundă emoția.)* Ăsta e opal.

FILICA *(înfrigurată)*: Și dumneata?

PAULINA *(liniștit)*: N-am cunoscut alt bărbat de paisprezece ani. Am să v-arăt colecția mea de pietre.

FILICA: Bine. Cînd facem crema?

PAULINA *(ridicîndu-se)*: Oricînd. Și să știi, tovarășă Felicia, că dacă nici Coman nu ți-a putut rezolva problema cu școala, trebuie găsită altă soluție. Să nu-l hărțuim pe tovarășul inginer Că-i un om cum nu-s mulți.

FILICA *(atunci cînd Paulina e gata să plece)*: Spune-mi, te rog, cît i-ai luat lui Totea pentru pulover?

PAULINA *(privind-o lung)*: Nimic *(Pleacă.)*

(Apare foarte grăbită Măriuca.)

Scena 6

MĂRIUCA: Tovarășă Mălureanu, vă rog să mă iertați, am coborît repede pentru un minut, dumneavoastră aveți mai multă experiență. Eu, știți, sînt responsabilă cu Crucea Roșie. Vream să vă întreb... cînd i se bate cuiva ochiul, să zicem, drept, — există vreun tratament științific?

FILICA *(zîmbind)*: Cui i se bate?

MĂRIUCA *(ca surprinsă în flagrant delict)*: Deocamdată... mie.

FILICA: Primești o veste bună.

MĂRIUCA: Astea sînt superstiții, eu v-am întrebat serios. Și am așa... mi se grăbește uneori respirația... probabil e faringele deritmat, sau...

FILICA: Sau?

MĂRIUCA: Sau bronchiile, știți care sînt. Nu întreb numai pentru mine, dar s-ar putea să mai fie cazuri...

FILICA: Pentru respirație, trebuie să vorbesc cu musafirul nostru, atletul. El se pricepe.

MĂRIUCA *(cu o dușmănie ingenuă)*: Nu l-ați făcut să plece?

FILICA *(zîmbind)*: Încă nu. Și pe obraz ce ai? Ia vino mai aproape. Ce-i spuzeala asta? Ai un fel de febră.

MĂRIUCA: Și cum se tratează?

FILICA *(o sărută)*: Așa. *(Măriuca fuge repede în clădire.)*

(Apare Vătui cu privirea lui luminoasă și impenetrabilă.)

Scena 7

FILICA: Singur, tovarășe Vătui? Prietenii ce fac? Spune-mi mie, așa, în taină; nu te simți niciodată trist?

VĂTUI: Da' de ce să nu mă simt, tovarășă Filica, n-am și eu dreptul meu la tristețe, ca oricare?

FILICA: Nu glumi, tovarășe Vătui.

VĂTUI: De ce să nu glumesc, tovarășă Filica? Doar nu m-oi însura cu tristețea, cînd sînt altele mai frumoase!

FILICA: Cînd ai fost trist dumneata?

VĂTUI: Păi nu-mi căzu prea grozav cînd plecă șantierul de sus, și cînd văzui cum încarcă, nene, poloboacele cu motorină rămase, de se mai scurgeau în țărîna drumului ca niște ape viorii și sure, cum e oțelu... Stătea soarele oblogit așa într-o rînă: și din gîtul barajului picau așchiile Nu prea mi-a venit la socoteală...

FILICA *(ridicîndu-se, mișcată)*: Ai văzut dumneata toate astea? *(Vătui tace.)* Și după Costache nu ești trist?

VĂTUI: De ce să fiu, dă-l păcatelor, că mă purta trei pași, și dacă nu-l croiam cu bățul, se apuca să pască. Cînd sînt singur mai merg cu vaporul, mai merg cu racheta, el mă ținea în pasul lui.

FILICA: Și unde te duci cu vaporul?

VĂTUI: Acu' m-am luat cu căpitanul Galvao și merg după el să văz unde ajunge Dar mă descurc greu că n-am atlas. Dumneavoastră nu v-a mai rămas de pe la școală?

FILICA: Am unul al meu.

VĂTUI: Dacă aș veni din cînd în cînd să mă uit într-însul și să-mi mai arătați și dumneavoastră, v-ați deranja?

FILICA: Dar dumneata, dacă aș veni și eu în excursie cu dumneata, te-ai deranja?

VĂTUI *(foarte serios)*: Ba nu. Mergem amîndoi în Africa, la alde Chombe, să-l răfuim niței! *(E strigat dinăuntru. Adaugă din mers.)* Că am și acolo un barajist, oltean de-al meu, da' mai negru. *(Iese. Apare Botogan.)*

Scena 8

FILICA: Dumneata i-ai trimis pe toți.

BOTOGAN *(prins)*: Oare!? Puteam să nu-i trimit, tot veneau într-o zi. Ți-a plăcut cum a vorbit Totea ardelenește?

FILICA: Vasăzică a fost o glumă! *(E dezamăgită.)*

BOȚOGAN *(foarte serios)*: Nu, tovarășă Filica, n-a fost nici o glumă. Toți au nevoie de dumneata. Ai împrejur o școală întreagă și nu știi de ea. Oamenii ți-au spus ce au pe suflet. Organizarea, da; recunosc; e o treabă politică.

FILICA *(îndoită)*: Nu mai știu ce să cred. Nici povestea Paulinei nu e adevărată.

BOȚOGAN *(cu reproș)*: Vezi ce înseamnă să nu stai de vorbă cu oamenii, ci cu... scuterele oltenești?

FILICA: Paulina nu trăiește cu Totea?

BOȚOGAN: Nu. Ce-ți veni?

FILICA: De ce îi face atunci pulovere cadou? De ce nu sînteți sinceri?

BOȚOGAN: A, asta era? *(Serios.)* Știi de ce-i face? Pentru că Totea nu trebuie să fie umilit, și nici întrecut de îmbrăcămintea celuilalt, adusă de cine știe unde. Totea e omul nostru de aici și Paulina a vrut să le arate la amîndoi ce se poate face aici pentru cow-boy. Că dacă e unul dintre ei „cow-boy veritabil", acela e Totea, care băiat la vaci s-a pomenit de cînd era mic. Înțelegi? Tricotajul jerseului e o muncă politică, tovarășă! Cînd ar fi ajuns Totea sau Boțogan în trecut să se îmbrace la nivel mondial? E-a o vorbă: cînd o face plopul pere și răchita micșunele. Și cînd au ajuns? Ghici?

FILICA: Acum.

BOȚOGAN: Adică a făcut plopul pere și răchita micșunele. De-asta am venit să vorbesc cu dumneata. Știi să hibridizezi? Avem plopii ăia pe margine, nu vrei să-i altoiești cu pere? *(Îi dă un număr din revista „Orizonturi".)* Că, uite că s-a mai făcut. Să înălțăm aici Aleea Pergamutelor, pentru clasa muncitoare!? Răchiți n-avem.

FILICA *(vrăjită)*: Dumneata o iei în serios? Vrei să folosești totul?

BOȚOGAN: Totul, tovarășa Filica! Ai idei? Dă-le glas! Nu ai? Ascultăm și glasul, dacă e frumos. De ce nu ne chemi să ne cînți într-o seară? Ți-e rușine de noi? Te ajutăm! Club, nu e cazul să facem, paișpe inși, dar în vizită la dumneata ne poți pofti cu familiile. *(Adumbrindu-se puțin.)* Atîta că deocamdată rămîn singur, că nevastămea pleacă cu Costel la operație

FILICA: S-a hotărît?

BOȚOGAN: Am hotărît. Merge la doctorul Grigoraș *(puțin forțat)* și-i face o operație de inimă la nivel mondial...

FILICA *(timid)*: Și dacă...

BOȚOGAN: Nici un dacă. Știința românească o să facă minuni pentru Constantin Boțogan. Asta dau în scris! *(În ciuda tonului, se simte o oarecare neliniște.)*

FILICA: Și ceilalți doi copii cu cine rămîn?

BOȚOGAN *(cam încurcat)*: Om vedea... Poate cu Paulina, ori cu bătrîna Gomboș. *(O privește luminat.)* Să ți-i dau dumitale? Să nu spui că și operația am planificat-o tot pentru dumneata. Ne mai gîndim. *(Îi lasă revista și pleacă, după ce îi spune.)* Pere „Felicia", cu desfacere la București, la Moscova, la Londra!... Ajungi în toată lumea! Din stațiunea Runcu 3! Crezi că e utopie? Noi nu cunoaștem utopii!

(Filica rămîne visătoare. Peste o clipă apare Romulus. Vine în dreptul priponului. Scurtă liniște.)

Scena 9

ROMULUS *(ca și cînd ar vorbi cu măgarul)*: Mă gîndeam, Costache, că această fată e totuși un lucru scump, care, deși m-a costat și mă costă liniștea, îi dă un preț. Ea mă face mai nesigur pe mine fiindcă introduce în planul meu de muncă paragraful fericirii ei personale, și acolo se pot ivi pe furiș pierderi din punct de vedere al gospodăriei bine chibzuite.

FILICA *(din revistă)*: Prea bine chibzuite. Spune și tu, Costache *(se face că vorbește cu măgarul)*, omul meu nu e în stare nici măcar să se supere, să se îngrijoreze sincer, dacă nu e trecut în plan.

ROMULUS *(încearcă să glumească)*: Poate fiindcă e neeconomic, nerentabil. Te superi, cînd supărarea naște soluții, te duce undeva. Dar în cercul nostru, unde îți duci supărarea? La ora 3 trebuie să te întorci pentru masă. Randamentul e zero. Nu pot să fac un lucru al cărui efect previzibil e zero.

FILICA: Înseamnă că nu ești în stare să visezi, sau să te încălzești.

ROMULUS *(tremurînd de o emoție reținută)*: Spune-i, te rog, Costache, acestei tovarășe că a fost o vreme cînd, tînăr fiind, făceam puține, în schimb visam peste măsură. În ra-

port cu dezvoltarea mea, cea mai mare parte din vis s-a dovedit fum, divagații. Între timp, m-am corectat: reținem din vis exact cît nu se poate pierde.

FILICA : Înfiorător.

ROMULUS : Înfiorător e să divaghezi, să-ți creezi tot felul de probleme și să le numești vis, ca să le dai, mă rog, o aură poetică. Asta e viața mea : simplă. Am de-a face cu lucrurile reale, nu cu pilpîirile mele vaporoase despre lucruri.

FILICA : Pentru că ești comod. Pentru că „lucrurile reale" se pot verifica și demonta și face la loc dacă știi puțină carte. Dar celelalte cer un efort, o simpatie, o pătrundere care nu se dau nici cu diploma și nici cu semnătura din registrul stării civile. Nici nu se pot introduce în supă, că le-aș fi introdus de mult De ce refuzăm sentimentelor ceea ce li se cuvine, Costache ?

ROMULUS : De ce să ne îmbolnăvim visînd, Costache ? De ce să plecăm de pe un teren solid pe unul alunecos ? Sînt stăpîn, de ce să devin rob ?

FILICA : Al cui rob, al meu ? Preferi să fii robul propriei tale rețineri ? Nu vezi că ai veni către mine și te-reții ? Sau poate n-ai veni ? *(Inginerul nu mai știe ce să facă.)* Și culmea e că se crede în cîștig ! Și blindat ! Dacă ți-aș spune că.. *(Face un gest vag spre transformator, dar care poate fi și spre Remus.)*

ROMULUS : Ce ?

FILICA : Nu-i economic să-ți spun, nu-i rentabil. Roagă-l pe Boțogan să-ți explice ce-i asta sentiment, că știe mai bine. *(Se scoală și pleacă spre fundul curții.)*

ROMULUS *(cu emoție)* : Așadar, pînă cînd nu ne lăsăm învăluiți și ridiculizați, pînă cînd nu spunem vorbe mari, nu contăm ca sensibilitate ? ! *(Aruncă din buzunar șopîrla pe șezlong și pleacă. Filica se întoarce repede, nu-l mai găsește.)*

FILICA : Ce-a spus ? *(Văzînd șopîrla.)* Te-ai făcut cam mic, Costache ! Și cam rece. *(Zîmbind.)* În schimb, el s-a aprins, peste plan. *(O ia spre scara de incendiu, fiindcă Remus îi face semn de sus. Filica urcă. Mărîuca, de la geam, a văzut și pe Remus și pe Filica și s-a indispus.)*

(Romulus, afectat de discuție, iese din clădire cu Boțogan.)

Scena 10

BOȚOGAN : Cînd mergi în oraș jos, ne ia și patru rachete, cele mai bune. *(Pe un alt ton.)* Și vorbește și cu doctorul Grigoraș, să nu-i tremure mîna.

ROMULUS : Unde-i nevastă-mea ?

BOȚOGAN : S-o fi dus să-l instruiască pe sportiv.

ROMULUS *(îl privește în lung)* : Ce, ai o șopîrlă și pentru mine ?

(O vede pe Mărîuca la fereastră, roșie ca focul, făcînd semne în sus și dezvinovățindu-se, cu candoare, dar și cu parapon. Tulburat și oarecum rușinat față de ceilalți de această manifestare neobișnuită de indiscreție, se hotărăște totuși să urce scara, cu Boțogan după el. Trage cu urechea la conversația celor de sus.)

BOȚOGAN : Ce spune ?

ROMULUS *(reproducînd ce aude)* : Spune că... benzenul e o hidrocarbură cu catenă ciclică, provenind din polimerizarea a trei molecule de acetilenă.

BOȚOGAN *(hîtru)* : Poate că o fi chiar așa ? !

MĂRIUCA *(de la geam, aprobînd fericită)* : Da, chiar așa este !

CORTINA

TABLOUL 6

Peste scurt timp. După-amiază aurie de toamnă. Lumina, care a fost constantă, albă, în celelalte cinci tablouri, prinde pentru prima dată puțină căldură. „Colțul" e acum mult mai arătos și confortabil, cu piese frumos stilizate. Șezlongul a dispărut. Filica vine de undeva din spatele clădirii, dinspre pădure, aducînd cu ea doi prichindei : pe Sorin și pe Ioana.

Scena 1

FILICA : Așa. Am ajuns iar la bază. Acum, să vedem Mergeți și voi pînă la mine acasă, sau mă așteptați aici cîteva minute ?

IOANA : Te așteptăm Ce să facem la tine acasă ?

SORIN : Tu ce faci acasă, te joci singură ?

FILICA : Atunci mă așteptați. Dar sînteți cuminți, așa-i ? *(Copiii dau din cap. Cum asigurarea nu e suficientă.)*

SORIN : Pe onoarea noastră *(Filica iese rizînd.)*

IOANA *(certîndu-l)*: Iar îl maimuțărești pe nenea Gomboș? Ce onoare ai tu, zăpăcitule! Unde o ții?

SORIN: Unde se ține. În forul meu interior, ca nenea inginerul. *(Copiii au ajuns în fața tăbliței de la transformatori. Văzînd tivga, Ioana se strîmbă la ea și-i scoate limba.)* Ce te zgîiești?

IOANA: Așa. Ea nu se zgîiește la mine? *(Vorbind cu tăblița.)* Ești urîtă! *(Au ajuns în dreptul scării de incendiu.)*

SORIN: Știi unde duce scara asta? La cosmodrom. De sus pleacă rachetele. Pe aici se suie pilotul.

IOANA: Fii serios.

SORIN: N-ai auzit-o pe tanti Filica, spunînd de bază? Baza de lansare! *(Întorcînd ochii, dau de Romulus care îi privește de cîteva clipe.)*

Scena 2

IOANA: Bună ziua. Vrei să te joci cu noi?

ROMULUS *(apropiindu-se)*: De-a ce?

IOANA: De-a mai multe. De-a inginerul. *(Lui Sorin.)* Arată-i. *(Sorin ia o mutră gravă, pune mîinile la spate, se plimbă.)* Așa.

SORIN *(imitîndu-l)*: „Frecvența e constantă?", „Toate sînt constante?" „Continuați". *(Ioanei.)* Acum fă-o tu pe ea. *(Ioana ia o figură visătoare și oftează.)* Dacă nu vrei, ne putem juca de-a caii.

ROMULUS: Mai bine. Cum?

SORIN: Unul e cal.

IOANA: Știi, înainte puneam pe Costache să ție loc de cal.

ROMULUS: Și ținea?

SORIN: El ținea. Tu nu poți?

IOANA: Ziceam că ești cal. Numai așa, de joacă.

ROMULUS: Și ce misiune am eu?

SORIN: Ai misiunea să stai în patru labe. Lasă-te jos. *(Romulus se lasă.)* Acum suie-te tu în spinare. *(Ioana se suie. Lui Romulus.)* Dar să nu zvîrli! Acum plecăm la Galba. *(La o nuieluță.)* Nie!

(Romulus o ia din loc. Copiii fac haz. Romulus nechează. Copiii îl îndeamnă, cu strigăte de bucurie. Intră Boțogan cu haine închise. Văzînd scena, zîmbește și se retrage. Romulus s-a oprit, fără să-l vadă pe Boțogan. Acum se ridică rîzînd, își curăță hainele și-și recîștigă prestanța de totdeauna. Atunci Boțogan reintră.)

Scena 3

IOANA *(Lui Romulus)*: Ești un cal bun.

SORIN *(tot lui)*: Du-te și bea apă.

ROMULUS *(lui Boțogan)*: S-a dus, se sparse, da-mi plăcu cum mă arse.

BOȚOGAN *(intrigat)*: De unde știi zicala asta, tovarășe inginer?

ROMULUS: De la Costache. *(Iese zîmbind.)*

BOȚOGAN *(copiilor)*: Mă lighioanelor! Pînă zic „trei" să dispăreți în pădure. Trei! *(Copiii au dispărut. Apare Remus în trening.)*

Scena 4

REMUS: Extraordinar! Colosal! Azi a sărit cît mine! *(Lui Boțogan, care e îngîndurat.)* Auzi, nea Comane? A sărit cît mine Silviu!

BOȚOGAN: Nu-i nimic, deocamdată nu-i poți cere mai mult. Are timp.

REMUS: Cum, domnule, performanță de ordin republican?

BOȚOGAN: Totea nu-i republican? Cine vrei s-o sară? Ascultă, dacă zici că e colosal, du-te și te trage în șpiț, să-i sărbătorim săritura. Or, în Suedia nu făceați așa?

REMUS *(apăsat de repetatele aluzii la Suedia)*: Iar cu înțepătura? Nu te lași, tovarășe, de sportul ăsta?

BOȚOGAN: Tir popular. Dacă ești antrenor, trebuie să te bucuri că numeresc la țintă. *(Privindu-l lung, prietenos.)* Mi se pare că mai am un concurent, cu săgeți.

REMUS *(înțelegînd aluzia)*: Ascultă, nea Comane, vream să-ți spun. *(Serios ca niciodată.)* În Suedia și cu fetele mergea ca pe roate. Prea mergea pe roate și nu mai valora nimic. Mă-ntrista. Aici, cînd mi-a spus fata asta „nu"!, am simțit că mă pot prinde de ceva mai adînc, înțelegi? *(Boțogan dă din cap.)* Că azi am un zid în față, adică mîine un adăpost. Parcă, nu știu cum, îmi place că nu-mi dă nici un pic de importanță.

BOȚOGAN *(rîzînd)*: Nici așa, tovarășe. Asta-i stingism. *(Remus pleacă.)*

(Rămas singur, Boțogan se încordează și se întunecă. Se așază, într-un loc mai ferit, să mediteze. Se face seară.)

Scena 5

BOȚOGAN: Băiete, acuma-i acum. Auzi, Costică? Avem o vorbă amîndoi, feciorașul tatii: să nu te lași! Trebuie s-o scoatem la capăt, așa

cum știm noi, muncitorește. E în joc un obraz mai mare decît al tău, băiatule. Uite, tata și-a pus hainele negre ca în zilele cele mari, ca în ziua primirii lui în partid. Fiindcă tata vrea să discute cu viața și să-i spună : ascultă viață, noi te credem mai tare. Noi luptăm pentru tine să fii mai puternică decît moartea, s-o răpui. Noi sîntem fiii tăi cei adevărați, ucenicii și meșterii tăi ! Nu ne face de rîs ! Și nici tu, Costică, nu te lăsa, puiule, nu admit să dezertezi. Dacă stai, și te ții bine, tata mai are să-ți arate multe în viața asta, că e interesantă, bat-o s-o bată !... *(Începe să-i curgă lacrimi pe obraz.)* Și să n-aud că plîngi ! Să nu rîdă mama că plîngem noi, bărbații.. nu șade frumos. Doctore Grigoraș, fii atent ce faci, doctore, că sîntem mulți care ne uităm la tine acum. N-ai ceva să-ți ajut ? *(Mîndru și îngrijorat.)* Așa-i că putem și noi la nivel mondial ? Ce zici ? Hai, Costică, rîzi un pic, dragul tatii !... Binișor, să păcălim durerea !... Așa ! Vezi că merge ? *(Ioana a venit din spate, pe furiș, i-a pus mîinile peste ochi, dar simțindu-i umezi, le-a retras.)*

IOANA : Ce ai tată ?

BOȚOGAN *(se scoală, îi dă una la fund)* : Am dat apă la măgar. Hai, fiecare la joaca lui !

(Fetița pleacă. Victorița intră bine îmbrăcată.)

Scena 6

VICTORIȚA : De ce ne-ați chemat, Comane ?

BOȚOGAN : Nu știu. Sîntem invitații tovarășului inginer.

VICTORIȚA : E ședință ?

BOȚOGAN : Ba nu e ședință. E vizită. Ați fost poftiți la masă. *(Victorița e mirată.)* Fiindcă sîntem singuri, vreau să te felicit că ai sporit sortimentele la autoservire, și nu mai sînt cele trei pe care le-ai avut înainte.

VICTORIȚA : Cum trei ?

BOȚOGAN : Păi zicea că aveai numai trei specialități : aluat, maia și secară (adică „a luat, mai ia și se cară"). Acum cică dai pîinea fără maia (fără „mai ia !") — vezi minunile tehnicii ? *(Apare Totea, într-o impecabilă ținută de seară și o dată cu el Remus, parcă mai puțin elegant.)*

Scena 7

REMUS *(contemplîndu-l admirativ)* : Ce te-ai îmbrăcat așa ? Ai un telefon cu provincia ? *(Judecîndu-și propria ținută.)* Al meu e cu taxă inversă. *(Apare Filica cu Romulus.)*

FILICA : Unde sînt copiii ?

REMUS : Aici sîntem. *(Boțogan arată că sînt prin apropiere.)*

TOTEA *(destul de corect)* : Bună seara tovarășă profesoară. Bună seara, tovarășe inginer. Mă bucur că sîntem invitații dumneavoastră. *(O umbră de mirare trece pe fața celor doi.)* Dacă n-aveți nimic împotrivă, duminica viitoare vă poftesc la mine. *(Adaugă, după o clipă.)* Mi-am cumpărat și un pic-up. *(Apare Paulina, gătită frumos de seară, cu decolteu.)*

PAULINA : Iertați-mă că am întîrziat. Am fost la vaci. *(În mînă are un tort pe care îl dă Filicăi.)* E de alune.

BOȚOGAN : Nu ne poftești să luăm loc, tovarășe inginer ?

ROMULUS : Ba da. *(Vede cu mirare că s-a pregătit locul și o masă e în rezervă undeva mai în fund.)* Vă rog să luați loc. *(După ce toți se așază.)* Ce-ați mai făcut ? *(În primul moment nu răspunde nimeni.)* Care e situația *(schimbînd tonul într-unul cordial)*, la seturi ?

REMUS : Tovarășul Dobrică are un rever formidabil. Cred că l-a adus de acasă.

VICTORIȚA : Tovarășa Paulina e bună la fileu.

REMUS : Cu croșeta. *(Apare Vătui, bine îmbrăcat, salută și se așază liniștit pe locul său.)*

TOTEA *(lui Vătui)* : Cu cît ești cronometrat la 5 mii metri plat ?

VĂTUI *(foarte serios)* : Nu e plat, e cros, că am venit prin pădure. Și n-am putut cronometra, că mi s-a îmbolnăvit claponul.

BOȚOGAN : Dar gazda nu ne dă nimica să bem ? *(Romulus e surprins. Boțogan îi face semn de unde să aducă pahare și vin. Romulus se execută, tot mai încîntat, în timp ce Filica îl urmărește stupefiată.)*

FILICA : Vasăzică toată lumea face sport.

BOȚOGAN : Tovarășul inginer s-a înscris la călărie, întrebați-l pe Sorin. *(Filicăi nu-i vine să creadă.)*

FILICA *(lui Vătui)* : Te știam la nautice.

VĂTUI : Păi stai să vezi : aseară după ce detei cronometrului grăunțe, mă uit așa pe apă, se-ngîna cu noaptea.

Văz niște momîi cu niște toroipane în mînă, ce crezi că făceau ? Dădeau să bată apa înspre deal, să-i întoarcă cursul. Mă, zic, ce faceți acolo, v-ați prostit ? Aș, ei împingeau mai al naibii. Stați, zic, măi oameni buni, că lacul ăsta al nostru e destul de mare, bărci avem, putem să umblăm toți, să facem sport, și eu mă prind că vă rămîn. Ce, vreți să dați barajul peste cap ? Păi dacă-l dați, tot pe voi vă îneacă întîi. Că apa e strînsă și ea cu o socoteală, să dea lumină. Și uite așa împingeau toată noaptea în sus, în pagubă ! Vorbeau amestecat, franțuzește, englezește... De unde sînteți ? — zic. — De la Yachting-Club, îmi răspund. Curios yachting, dandaratelea. Noi facem altfel sportul. *(Lui Remus.)* Nu-i așa, tovarășe ?

TOTEA : Și, pînă la urmă, cum a ieșit? Marche-arrière ?

VĂTUI : Păi ce, avurăți vreo scădere de debit în turbine ?

TOTEA : N-am avut.

VĂTUI : Atunci de ce mă mai întrebi? *(Romulus a împărțit paharele la toți. Cînd a ajuns la Victoriția, aceasta a început să plîngă. Romulus a înghețat.)*

BOȚOGAN : Ce e, Tițo ? *(Victoriția nu răspunde.)* De ce plîngi ? Cum se luptă Vătui cu momîile ? *(Victoriția zîmbește printre lacrimi, negînd.)* Spune-ne, că sîntem între ai noștri. Hai, fato !

FILICA : Victoriția, ți-a spus cineva vreun cuvînt rău ? *(Lui Romulus.)* Tu ? *(Romulus e stingherit.)*

VICTORIȚA : Gata, mi-a trecut. *(Cum toți așteaptă o explicație.)* Știți, tovarășă Filica, e întîia oară, de cînd sînt, că mă servește și pe mine cineva. Ani de zile i-am servit pe toți, în cooperativă, fiecare se uita să nu-l fur. Și cînd mergeam la nunți și petreceri, la neamurile lui Dobrică, ne puneau, nu în capul mesei, ci să-i servim pe toți, că eram pricepuți, ziceau. Vorba proverbului : „Pe măgar la nuntă cînd îl poftește, acolo ori lemne, ori apă lipsește !" Întîia oară cînd mă simt și eu că-s invitată, din inimă, e acum.

FILICA *(ascunzîndu-și confuzia)* : Îmi pare bine, Victoriță ! *(O îmbrățișează.)*

BOȚOGAN *(ridicînd paharul)* : Atunci noroc și voie bună ! *(Beau.)*

FILICA : Dar, de fapt, de ce ne-am adunat ? *(Romulus îi face semn să nu-ntrebe.)*

BOȚOGAN : Nu ți-a spus tovarășul inginer ? Ca să te auzim pe dumneata.

REMUS *(mirat)* : Ziceai că pentru săritura lui Silviu.

BOȚOGAN : Și pentru asta, dacă vreți. Motive avem destule. Totea a făcut un salt de doi metri înălțime ! Remus a făcut altul măricel.

MĂRIUCA *(de la fereastra de sus)* : Cît ?

BOȚOGAN *(zîmbind)* : Nu-i în centimetri, tovărășico, e un salt calitativ. Azi-mîine ajunge pînă la tine acolo. *(Măriuca se retrage rușinată.)* Și toți tovarășii de aici au săltat. Ba și natura a săltat, că s-a apucat tovarășa Filica să transforme copacii dimprejur.

ROMULUS : Mai bine zi că te-ai apucat dumneata să transformi ceea ce știam, pînă acum, că e structural netransformabil.

BOȚOGAN : Apoi vezi, aici e greșeala. Cine crede serios în filozofia noastră știe că poate schimba și firea lui proprie, de om. Debitul hidrocentralei Runcu 3 are oarecare margini, bată-l sfinții, dar al nostru nu ; și iacă unde e răzbunarea omului, că el poate crește mult peste mașină, și în toate părțile. C-a zis tovarășa Filica : nu-s învățătoare, să fiu cîntăreață. Ba să fii și una și alta și încă o mie, asta-i umanism de tip socialist. Nu sări tu ? Lasă că sar eu. Nu cînți tu ? Mai avem o sută, deși ca peria ! De ce să ascundem ce avem, să ținem în noi ? Ce-i viața interioară ? Îi viața trasă dinafară înăuntru, nu-i altceva. De ce o tragi înăuntru ? Ca s-o ascunzi, s-o aperi. Bine faci ! — dacă afară ai dușmani, ori străini neînțelegători, ori proști. Dar dacă ai prieteni, oameni crescuți ca tine și cît tine, ce ai de ținut ? Dă-le și altora, să sporești cu ei. Iacă, la noi aici fiecare are un gînd de schimbare, pe care îl ține ascuns, ca scamatorii. Tovarășa Paulina ne propune să aducem aici un șantier geologic, să vină oameni mai mulți, să înceapă o forfotă.

PAULINA : Cînd am propus ? Nu-mi amintesc.

BOȚOGAN : În gînd. N-ai propus cu vorbe. Dar tot strîngi la pietre să dai peste vreo rocă bună de exploatat, să chemi șantierul.

FILICA *(mai încet Paulinei)* : Ce-a fost „el" ?

BOȚOGAN *(care aude tot, Filicăi)* : Mineralog urma să fie. Tovarășul Do-

brică propune să facem la Coada Țapului cabană turistică.

DOBRICĂ *(picat chiar în clipa asta, și-a scos halatul de lucru și a rămas în haine de gală. E surprins)*: Da. Vream să-ți spun mîine.

BOȚOGAN: Cu ocazia asta vin oameni, se întîlnesc. Și Aurică ar vrea să-și ospăteze și frații lui, așa-i?

DOBRICĂ: Să-i văd și eu pe toți o dată, la mine, să mă plătesc de ei. *(E bucuros că a fost înțeles.)*

BOȚOGAN: Și tovarășul inginer ține ascunsă în el o ambiție de schimbare. O știm care e: să automatizeze centrala și să poată pleca.

ROMULUS: E inevitabil. E pe linia progresului.

BOȚOGAN: Nu zic altfel. Schimbarea e bună. E dialectică. E viață! Și să vină alți oameni aici: geologi, turiști, e bine! Și propunerile sînt juste, toate! Dar, tovarăși, înainte să ne gîndim la o schimbare, hai să ne gîndim, nu putem crea oare o lume aici, pe locul ăsta? Nu? Cu cîți sîntem noi și puterile care le avem? Nu putem micșora prețul de cost al fericirii noastre? Să facem un fel de viață care să fie a dracului de plină.

MĂRIUCA *(de sus)*: Tovarășe Boțogan! A comunicat de la spital... *(Rumoare între oameni.)*

BOȚOGAN *(gîtuit)*: Ca să merite să te scoli vesel dimineața...

MĂRIUCA: Tovarășe Boțogan! A comunicat de la spital *(liniște sinistră)* că operația *(suav, încet)* a reușit!

BOȚOGAN: Ca să merite să deschizi gura și să vorbești cu celălalt *(vibrînd de emoție)*, să-ți deschizi sufletul, să-l faci să te înțeleagă!? *(Măriucăi.)* Am priceput, tovarășă, mulțumesc. *(Tace epuizat.)*

TOTEA: Acum, dacă nu ești un fariseu, îmbrățișează-ți oamenii, nu te mai ține tare! *(Se repede să-l îmbrățișeze. Boțogan mai îmbrățișează pe Romulus. Ceilalți îl apucă de mînă.)*

BOȚOGAN *(expansiv)*: Tovarăși!

REMUS *(zîmbind)*: Ne-ai promis c-o să auzim vocea ei, nea Comane, cînd colo o auzim mereu pe a dumitale.

BOȚOGAN *(vesel)*: Așa sînt seratele la cluburi: întîi conferința și pe urmă program artistic.

REMUS: Am și eu două lucruri de spus.

BOȚOGAN: Ai cuvîntul.

REMUS: Sper că n-ați închis campania de strîngere a fierului vechi. Mai era ceva de dat... *(Scoate insigna și i-o predă lui Boțogan.)* La Reșița cu ea! Pentru punctul doi mi-ar trebui o lumină mai poetică.

ROMULUS: O s-o comandăm imediat. *(Lumina devine mai poetică.)*

BOȚOGAN: O să aducem foarte curînd cei mai buni sculptori să ne facă basoreliefuri. *(Se așterne peste zid un basorelief.)*

PAULINA: Atunci o să aprindem torțe. *(Se instalează cîteva torțe aprinse.)*

TOTEA: O să facem să fîlfîie steaguri. *(Se fixează pe acoperiș o flamură.)*

DOBRICĂ: O să construim un havuz. *(Se aduce un havuz.)*

VĂTUI: Cu statui de piatră care vor învia seara. *(Patru-cinci balerine dansează în jurul havuzului.)*

ROMULUS *(Filicăi)*: Unde a rămas Escurialul tău?

FILICA *(caldă)*: Unde sînt „divagațiile" tale neeconomice, risipitorule?

ROMULUS: Ți-am spus că totdeauna am extras din vise partea concretă, omenească: și pe asta o avem. *(Arată spre ea.)*

(Remus se apropie de zidul Hidrocentralei și pune piciorul pe scara de incendiu. De sus, Măriuca, în halat de lucru, — Julietă modernă, — îl privește cu înfrigurare. Torțele, steagul, lumina, havuzul, cu dansatoarele împietrite, dau întregii scene o atmosferă mirifică, de basm.)

REMUS: Nu știu exact ce a rostit Romeo. Nu l-am citit, am văzut munai baletul la cinematograf. Dar simt că am destule vorbe ale mele ca să mă adresez ție; dacă nu sînt destule, am să scot din pămînt și din cer altele. Tu nu figurai cîtuși de puțin în programul artistic al clubului. Și mai puțin în acela al vieții mele. Știu perfect de bine, sînt om modern, că nu ești mai frumoasă decît soarele, nici mai albă ca luna. De aceea *(e emoționat)* mi se pare teribil de curios, după ce am trecut prin zece țări, că viu să tremur lîngă această scară și să-ți spun: copilă, fă-mi loc între gîndurile tale cele mai curate. Iar dacă *(mai timid)* ai consimți să-mi întinzi mîna, să mi-o pui pe frunte, Măriucă, ar fi o cunună cum n-am dobîndit niciodată pînă acum. *(Măriuca se retrage de la fereastră.)*

BOȚOGAN: Cred și eu. E o mînă care trimite energie pînă la Sighet... Te-ar electriza. *(Filicăi.)* Ei, și acum, tova-

răşă, curaj! Închipuie-ţi că ai avea în faţă o sală cu public.

(Arată spre public. Filica e intimidată. O scurtă pauză. Măriuca a coborît, şi-a scos halatul şi a rămas într-o rochie albă. S-a dus să se aşeze lîngă Remus. Copiii s-au întors de la joacă. Ioana s-a cuibărit în braţele lui Romulus şi Sorin la Vătui.)

REMUS *(cu o extremă gingăşie, Măriucăi)*: Pot să mă autoservesc? *(Îi ia mîna.)*

FILICA: Mi-ajutaţi şi voi. *(Boţogan aprobă. Cîntă.)*

„Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund prin rămurele,
Noapte bună".

TOŢI:

Noapte bună.

(Atunci, Totea scoate din buzunar un fluier şi, într-un contrapunct destul de complicat dar foarte armonic, se împleteşte cu Paulina, care atacă strofa a doua cu o voce mai frumoasă decît a Filicăi.)

PAULINA:

„Doar izvoarele suspină
Pe cînd codrul negru tace
Dorm şi florile-n grădină, dormi în pace".

TOŢI:

Dormi în pace.

BOŢOGAN *(în şoaptă, Filicăi, arătîndu-i transformatorul)*: Nu-i mai bine aici decît acolo? *(Filica dă din cap înfrigurată.)*

(Strofa a treia e cîntată de Filica şi Paulina pe două voci, cu acompaniament de fluier.)

FILICA şi PAULINA:

„Trece lebăda pe ape
Printre trestii să se culce
Fie-ţi îngerii aproape,
Somnul dulce".

TOŢI:

Somnul dulce.

BOŢOGAN *(fericit, cu voce joasă)*: Şi tovarăşul nostru Eminescu s-a desfăşurat la nivel mondial!

(Strofa ultimă e cîntată pe patru voci.)

TOŢI:

„Peste a nopţii feerie
Se ridică mîndra lună,
Totu-i vis şi armonie..."

(În această clipă, un răget îndepărtat de măgar întrerupe cîntecul, care a devenit prea elegiac.)

ROMULUS *(adresîndu-se măgarului)*: Taci tu, Costache!

TOŢI *(înveseliţi)*:

Totu-i vis şi armonie...

COSTACHE *(apărînd la rampă, către public)*: Noapte bună!

TOŢI *(către public)*: Noapte bună!

C O R T I N A

Bălceşti, septembrie 1961

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●